Powszechny

Dziennik praw krajowych i rządowych

dla

kraju koronnego Galicyi i Lodomeryi wraz z Księstwami Oświecimskiém i Zatorskiém, tudzież z Wielkiém Księstwem Krakowskiém.

Część XVII.

Wydana i rozesłana dnia 9. Czerwca 1852.

Allgemeines

Landes-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kronland Galizien und Lodomerien mit den Herzogthümern Auschwitz und Zator und dem Großherzogthume Krakau.

XVII. Stück.

Ausgegeben und versendet am 9. Juni 1852.

Jahrgang 1852.

86.

Rozporządzenie Ministra wyznań i oświecenia z dnia 1. Lutego 1852,

obowiązujące w krajach koronnych Dolnej i Górnej Austryi, Solnogrodzie, Tyrolu, Czechach, Morawii, Szląsku, Galicyi, Bukowinie, Styryi, Karyntyi, Krainie, Tryjeście i Pomorzu, nakoniec w Dalmacyi,

co do przedsiębrania egzaminów dojrzałości na końcu roku szkolnego 1851-1852.

Rozporządzeniem z dnia 26. Maja r. z. ustanowiono tryb i sposób, jakim odbywać się mają egzamina dojrzałości z uczniami gymnazyjalnymi, do uniwersytetu lub do których nauk fakultetowych w roku szkolnym 1851 - 1852 wstępującymi. Jeżeli mamy na względzie postępy naukowe, jakie możliwemi uczyniono tegorocznym uczniom ósmej klasy gymnazyjalnej, zapomocą reform nauk gymnazyjalnych w ciągu biegu trzech lat szkolnych, jeżeli także zważymy dostrzeżone dotychczas w tej mierze wynikłości, tedy okaże się potrzeba niektórych zmian w zeszłorocznych postanowieniach co do egzaminów dojrzałości, tudzież niektórych dodatków do takowych.

Rozporządza się przeto, co następuje:

Popierwsze. Ci uczniowie, którzy w roku szkolnym 1852 kończą ósmą klasę gymnazyjalną w jakim austryjackim kraju koronnym, wyjąwszy królestwo Lombardzko-Weneckie, ani nie mogą być imatrykulowani jako zwyczajni słuchacze na jakim w austryjackich krajach koronnych znajdującym się uniwersytecie, albo na publicznym jakim fakultecie, ani też uczęszczać na zagranicznym uniwersytecie z tym skutkiem, aby im przebyty tamże czas zupełnie albo częścią był wrachowany do przepisanego czasu nauki, skoro nie poddali się wprzód egzaminowi dojrzałości i nie otrzymali przytem zaświadczenia dojrzałości do wstąpienia do nauk fakultetowych.

Wyjątkowo być może jeszcze dozwolonem przyjęcie na nauki teologiczne pojedyńczym ukończonym uczniom gymnazyjalnym, z pominięciem egzaminu dojrzałości, na podstawie samych tylko zaświadczeń semestralnych z klasy ósmej, tam, gdzie ordynaryjaty z praktycznych powodów uznają tego potrzebę.

Jak się odbywać ma egzamin dojrzałości z uczniami gymnazyjów w Węgrzech, w województwie Serbskiem i banacie Temeskim, tudzież w Siedmiogrodzie, Kroacyi i Slawonii, tudzież Pograniczu wojskowem, to osobnemi ustanowi się rozporządzeniami.

Podrugie. Egzamin dojrzałości odbywać się będzie w krajach koronnych, dla których niniejsze rozporządzenie wydano, w każdem publicznem gymnazyjum zupełnem, pod przewodnictwem gymnazyjalnego inspektora; poddać się zaś mogą onemu:

86.

Verordnung des Ministers für Kultus und Unterricht vom 1. Februar 1852,

wirksam für die Kronländer Nieder-Oesterreich, Ober-Oesterreich, Salzburg, Tirol, Böhmen, Mähren, Schlesien, Galizien, Bukowina, Steiermark, Kärnthen, Krain, Triest und Küstenland, Dalmatien,

in Betreff der Vornahme von Maturitäts-Prüfungen am Schluße des Schuljahres 1851 — 1852.

In der Verordnung vom 26. Mai v. J. wurde die Art und Weise festgestellt, in welcher die Maturitäts-Prüfungen der an eine Universität oder an ein Fakultätsstudium im Studienjahre 1851 — 1852 übertretenden Gymnasialschüler abzuhalten seien. Mit Rücksicht auf die wissenschaftlichen Fortschritte, welche den dießjährigen Schülern der 8. Gymnasialklasse durch die im Laufe von drei Schuljahren stattgefundenen Reformen des Gymnasial-Unterrichtes ermöglicht wurden, sowie in Betracht der in dieser Beziehung bis nun wahrgenommenen Ergebnisse, stellen sich einige Aenderungen der vorjährigen Bestimmungen über die Abhaltung der Maturitäts-Prüfungen, sowie einige Zusätze zu denselben als nothwendig heraus.

Es wird demnach Folgendes angeordnet:

Erstens. Diejenigen Schüler, welche im Schuljahre 1852 die 8. Klasse eines Gymnasiums in einem österreichischen Kronlande, mit Ausnahme des lombardisch-venezianischen Königreiches absolviren, können weder an einer in den österreichischen Kronländern gelegenen Universität, oder an einem öffentlichen Fakultätsstudium als ordentliche Hörer inmatrikulirt werden, noch können sie eine auswärtige Universität mit dem Erfolge besuchen, daß ihnen die daselbst zugebrachte Zeit ganz oder theilweise in ihre gesetzliche Studienzeit eingerechnet werde, wenn sie sich nicht vorher einer Maturitäts-Prüfung unterzogen, und dabei das Zeugniß der Reife zum Uebertritt an ein Fakultäts-Studium erhalten haben.

Ausnahmsweise kann die Aufnahme in die theologischen Studien, wo es von den Ordinariaten, praktischer Bedürfnisse wegen für nothwendig erklärt wird, noch einzelnen absolvirten Gymnasial-Schülern, mit Nachsicht der Maturitäts-Prüfung auf der Grundlage bloßer Semestral-Zeugnisse über die 8. Klasse bewilligt werden.

Wie die Maturitäts-Prüfung mit den Schülern der Gymnasien in Ungarn, der Woiwodschaft Serbien und dem Temescher Banat, dann Siebenbürgen, Kroazien und Slavonien und der Militärgrenze abzuhalten sind, wird durch abgesonderte Verordnungen bestimmt.

Zweitens. Die Maturitäts-Prüfungen werden in den Ländern, für welche diese Verordnung erlassen wird, an jedem vollständigen öffentlichen Gymnasium unter der Leitung des Gymnasial-Inspektors abgehalten, und es können sich ihr unterziehen:

a) publiczni uczniowie gymnazyjum,

b) prywatyści tegoż gymnazyjum,

c) osoby, które nie będąc wpisane na publicznem gymnazyjum, naukę domową, lub w zakładzie prywatnym odebrały, jeżeli ukończyły ośmnasty rok życia, (ministeryjalne rozporządzenie z dnia 18. Października 1850 Dz. pr. p. i rz. nr. 443, §. 7).

Takie osoby upraszać mają o przypuszczenie do egzaminu dojrzałości u władzy szkolnej krajowej, która oznaczy gymnazyjum, na którem się one egzaminowi poddać mają, czyniąc zarazem o tem doniesienie do Ministerstwa.

Uczniom odchodzącym z ósmej klasy gymnazyjalnej, zarówno czy poddają się egzaminowi dojrzałości, lub nie, na żądanie formalne zaświadczenie z drugiego półrocza wydać należy. W tym celu tak szczegółowy sąd o stanie wiadomości, jakoteż ogółową klasę zaświadczeń k a ż d e g o ucznia ułożyć i do katalogów szkolnych zapisać potrzeba. Za okazaniem takowego oryginalnego zaświadczenia uczeń przed rozpoczęciem, lub przy końcu pierwszego półrocza 1852-1853 do egzaminu dojrzałości przypuszczony być może.

Jeżli się egzaminowi dopiero po upływie tego ostatniego terminu poddaje, jako prywatysta uważany być ma (15).

Przed samem składaniem ustnego egzaminu dojrzałości kandydat zarówno, czy poddaje się temuż w wcześniejszym, czy późniejszym ku temu ustanowionym terminie, na innem lub tem samem gymnazyjum, na którem klasę ósmą ukończył, ma oryginalne zaświadczenie z drugiego półrocza klasy ósmej przedłożyć dyrektorowi tego gymnazyjum, na którem egzamin składa. Po złożonym egzaminie dojrzałości zaświadczenie to dotyczącemu zwrócone być może. W takowe jednak w razie, jeżli skutek egzaminu był niepomyślnym, tę uwagę wpisać należy, iż uczeń egzamin dojrzałości składał, lecz do przejścia na uniwersytet nie dość dojrzałym uznany został.

Z resztą pozostają w prawnej mocy postanowienia §. 86 p. 5—8 projektu organizacyjnego.

P o t r z e c i e. Egzamin jest pismienny i ustny. Pismienny przypada w ostatnim miesiącu roku szkolnego, ustny z reguły w pierwszym miesiącu następnego roku szkolnego. Atoli także i ustny egzamin może być przedsięwziętym na końcu bieżącego roku szkolnego całkiem, albo częścią w tych gymnazyjach, gdzie tego miejscowe okoliczności inspektorowi dozwalają, lub gdzie to z innych względów stosownem się ukazuje.

a) die öffentlichen Schüler des Gymnasiums,

b) die Privatisten desselben Gymnasiums,

c) solche Individuen, welche ohne an einem öffentlichen Gymnasium eingeschrieben zu seyn, bloß häuslich oder an einer Privatanstalt unterrichtet worden sind, wenn sie das achtzehnte Lebensjahr vollendet haben. (Ministerial-Verordnung vom 18. Oktober 1850, R. G. B. Nr. 443, §. 7.)

Solche Individuen haben um Zulassung zur Maturitäts-Prüfung bei der Landesschulbehörde einzuschreiten, diese hat das Gymnasium zu bestimmen, an welchem sie sich der Prüfung zu unterziehen haben, und gleichzeitig die Anzeige davon an das Ministerium zu erstatten.

Den abgehenden Schülern der 8. Gymnasial-Klasse, gleichviel ob sie sich der Maturitäts-Prüfung unterziehen oder nicht, sind auf Verlangen förmliche Zeugnisse über das zweite Semster zu verabfolgen. Zu diesem Ende ist das spezifizirte Urtheil über den Stand der Kenntnisse, so wie die allzemeine Zeugnißklasse eines jeden Schülers festzustellen und in die Schul-Kataloge einzutragen. Gegen Vorweisung eines solchen Original-Zeugnisses kann der Schüler vor Beginn oder am Schluße des ersten Semesters 1852 — 53 zur Maturitäts-Prüfung zugelassen werden.

Wenn er sich dieser Prüfung erst nach Verlauf der letzteren Frist unterzieht, so ist er als Privatist zu behandeln (15).

Unmittelbar vor Ablegung der mündlichen Maturitäts-Prüfung hat jeder Examinand ohne Unterschied, ob er sich derselben zu einem früheren oder späteren hiefür festgesetzten Zeitpunkte, an einem anderen oder an demselben Gymnasium, an welchem er die 8. Klasse absolvirte, unterzieht, das Original-Zeugniß über das zweite Semester der 8. Klasse dem Direktor des prüfenden Gymnasiums zu übergeben. Dieses Zeugniß kann nach abgelegter Maturitäts-Prüfung an den Betreffenden wieder verabfolgt werden. Es ist jedoch in dasselbe in dem Falle, wenn die Prüfung einen ungünstigen Erfolg hatte, die Bemerkung aufzunehmen, daß der Schüler die Maturitäts-Prüfung abgelegt hat, jedoch nicht reif zum Besuche einer Universität befunden worden ist.

Im Uebrigen gelten die Bestimmungen des Organisazions-Entwurfes §. 86 P. 5 — 8.

Drittens. Die Prüfung ist eine schriftliche und mündliche. Die schriftliche Prüfung findet im letzten Monate des Schuljahres, die mündliche in der Regel im ersten Monate des folgenden Schuljahres Statt. Es kann jedoch auch die mündliche am Schluße des laufenden Schuljahres an solchen Gymnasien ganz oder zum Theile vorgenommen werden, wo die Lokalverhältnisse es dem Inspektor möglich machen, oder wo es sich sonst als zweckmäßig darstellt.

Poczwarte. Ponieważ przyjmowanie do studyjów fakultetowych z początkiem każdego półrocza nastąpić może, przeto oprócz tego odbywać się będzie egzamin dojrzałości, jeżeli zachodzi potrzeba, także i przy końcu pierwszego półrocza. Uczniom, którzy w bieżącym roku szkolnym gymnazyjum kończą, do woli zostawia się, z końcem tego roku szkolnego, lub z końcem następującego po nim półrocza stawiać się do egzaminów dojrzałości.

W drugim przypadku sciśle im zalecić trzeba, aby w następującem półroczu w swej klasie jako zwyczajni uczniowie pozostali.

Jeżeli oni używają uwolnienia od opłaty szkolnej lub stypendyjum, tedy z powodu dobrowolnego powtórzenia najpierwszego półrocza jako zwyczajni słuchacze nie tracą także dobrodziejstwa, skoro w skutek prawnych postanowień zaświadczenie z ostatniego półrocza nie pociąga za sobą utraty takowej.

Stypendystom jednakowo dalsze pobieranie stypendyjum dopiero po upływie półrocza i tylko w razie pomyślnego złożenia egzaminu dojrzałości, zaasygnować należy.

W każdym razie jednak nieudanie się egzaminu dojrzałości pociąga za sobą i utratę stypendyjum.

Egzamin dojrzałości, z końcem pierwszego półrocza przedsiębrać się mający, co się tyczy ustnej jego części, nie ma się odbywać w każdem gymnazyjum, lecz z reguły tylko w gymnazyjum tego miasta, w którem inspektor gymnazyjalny ma stałe zamieszkanie; uczniowie więc innych gymnazyjów, poruczonych nadzorowi tego samego inspektora, tamże w czasie wyznaczonym znajdować się winni.

Popiąte. Przedmiotami egzaminu są:

a) Dla pismiennnego egzaminu język ojczysty albo język naukowy (pismienne wypracowanie w tym języku, do czego 5 godzin dozwolić się winno):

Język łaciński (na tłumaczenie z tegoż dozwala się godzin 2, zaś na tenże godzin trzy).

Język grecki (na tłumaczenie z tegoż dozwala się godzin 3).

Matematyka (na to godzin 4).

Drugi język krajowy, gdzie takowy w kraju koronnym istnieje.

b) Dla ustnego egzaminu te same przedmioty, a nadto: religija, historyja wraz z jeografiją, fizyka i historyja naturalna.

Język naukowy każdego przedmiotu jest z reguły także językiem egzaminowym z tego przedmiotu. Jeżeli w jakim kraju koronnym istnieje więcej języków krajowych, egzaminować się ma tymczasowo z tego języka jako ojczystego lub naukowego, którego rzeczywiście używano przez dłuższy czas nauk gymna-

Viertens. Da die Aufnahme in die Fakultätsstudien mit dem Anfange eines jeden Semesters erfolgen kann, so findet überdieß die Abhaltung einer Maturitäts-Prüfung, wenn ein Bedürfniß dafür vorhanden ist, auch am Schluße des ersten Semesters Statt. Es steht den Schülern, welche im laufenden Schuljahre das Gymnasium absolviren, frei, am Schluße dieses Schuljahres, oder am Schluße des darauf folgenden Semesters sich zur Maturitätsprüfung zu stellen.

Im zweiten Falle ist ihnen ernstlich anzurathen, im folgenden Semester in ihrer Klasse als ordentliche Schüler zu verbleiben.

Sie werden auch, wenn sie die Befreiung vom Unterrichtsgelde, oder ein Stipendium genießen, wegen freiwilliger Wiederholung des nächsten halben Schuljahres als ordentliche Schüler dieser Wohlthat nicht verlustig, wenn nicht das Zeugniß über das letzte Semester diesen Verlust den gesetzlichen Bestimmungen zu Folge bewirkt.

Den Stipendisten ist jedoch der Fortbezug des Stipendiums erst nach Ablauf des Semesters, und nur wenn sie die Maturitäts-Prüfung mit gutem Erfolge bestanden haben, anzuweisen.

Das Mißlingen einer Maturitäts-Prüfung zieht jedenfalls den Verlust des Stipendiums nach sich.

Die am Schluße des ersten Semesters vorzunehmende Maturitäts-Prüfung ist ihrem mündlichen Theile nach nicht an jedem Gymnasium, sondern in der Regel nur an einem Gymnasium der Stadt, in welcher der Gymnasial-Inspektor seinen bleibenden Wohnsitz hat, abzuhalten; die Schüler anderer Gymnasien, welche der Aufsicht desselben Inspektors anvertraut sind, haben sich daher zur festgesetzten Zeit daselbst einzufinden.

Fünftens. Die Prüfungs-Gegenstände sind:

a) für die schriftliche Prüfung: die Mutter- oder Unterrichtssprache (ein Aufsatz in derselben, worauf 5 Stunden zu verwenden sind).

Latein (Uebersetzung aus demselben 2 Stunden, und in dasselbe 3 Stunden.)

Griechisch (Uebersetzung aus demselben 3 Stunden).

Mathematik (4 Stunden).

Eine zweite Landessprache, wo eine solche im Kronlande besteht.

b) für die mündliche Prüfung dieselben Gegenstände und dazu Religion, Geschichte nebst Geographie, Physik und Naturgeschichte.

Die Unterrichtssprache eines jeden Gegenstandes ist in der Regel auch seine Prüfungssprache. Wenn in einem Kronlande mehrere Landessprachen bestehen, so ist einstweilen diejenige als Mutter- oder Unterrichtssprache zu prüfen, welche wirklich durch die längere Zeit des Gymnasial-Studiums für die Schüler als Unterrichtssprache im

zyjalnych dla uczniów jako języka naukowego, byle tylko ten język w bieżącym roku szkolnym osobno był uczonym.

Co gdyby tak nie było, odpada ustny egzamin z tego przedmiotu, pisemny zaś w każdym razie odbywać się ma.

Egzamin z drugiego języka krajowego miejsce ma tylko na żądanie ucznia, wyjąwszy jeżeli takowy w bieżącym roku szkolnym był przedmiotem obowiązkowym dla wszystkich uczniów klasy ósmej.

Skutek tego egzaminu wpisać się ma w zaświadczenie dojrzałości, takowy wszelakoż na teraz nie może mieć szkodliwego wpływu na ostateczne osądzenie co do dojrzałości ucznia, wszakże korzystnie w tej mierze wpływać może. Uczniowie, którzy dotychczas dyspensowani byli od nauki greczyzny, nie mają być egzaminowani z tego języka przy egzaminie dojrzałości. W zaświadczeniu należy namienić dotyczącą dyspensę wraz z liczbą dekretu, na mocy którego takową udzielono.

P o s z ó s t e. Względem tego, co uczniowie wypełnić mają, aby dostąpili zaświadczenia dojrzałości, czynią się następujące uwagi:

a) Pismienne wypracowanie w języku ojczystym, lub naukowym skreślić się mające, przeznaczone jest, przed innemi częściami egzaminu ku temu, by wykazać, jakie jest ogólne uczniów wykształcenie. W tem więc wypracowaniu uczeń w ogólności okazać musi myślenie logiczne zdrowe, osobliwie zaś jasność w uszykowaniu swych myśli i oraz wprawę, a koniecznie przynajmniej gramatyczną poprawność języka.

Ku temu potrzeba, aby tema znajdowało się w obrębie myśli jego, a wzięte było z pola nauk gymnazyjalnych, lecz ani ono samo, ani inne podobne tema nie powinno było być w szkole pierwej wypracowywane.

b) Z żyjących języków, mianowicie z języka ojczystego lub naukowego, z historyi wraz z jeografiją, egzamin nateraz we względzie rozległości przedmiotu tego ma trzymać się tego, co w ostatnich trzech latach w szkole wykładano, z religii i fizyki, czego w ostatnim, a z historyi naturalnej, głównych oddziałów, których w przedostatnim uczono roku.

Co się tycze matematyki, zastosowane być mają postanowienia, zawarte w §. 84. *b)* projektu organizacyjnego, z tem atoli ograniczeniem, iż w zawodzie jeometrycznym nie będzie się żądać wynalezienia dowodów i rozwiązania zadań, które w nauce nie miały miejsca.

Zadania te dla egzaminu pismiennego mają składającym egzamin podać sposobność okazania tak wprawy swojej w rachunkach algebraicznych (w granicach przytoczonym §fem wskazanych) i w użyciu logarytmów, jakoteż gruntownego zrozumienia jeometryi.

Gebrauche war, vorausgesetzt, daß über sie im laufenden Schuljahre ein besonderer Unterricht ertheilt worden ist.

Ist dieß nicht geschehen, so entfällt die mündliche Prüfung aus diesem Gegenstande, die schriftliche hat aber jedenfalls einzutreten.

Die Prüfung aus einer zweiten Landessprache findet nur Statt auf Verlangen des Schülers, ausgenommen, wenn sie im laufenden Schuljahre für alle Schüler der 8. Klasse eines Gymnasiums obligat war.

Das Ergebniß dieser Prüfung ist in das Maturitäts-Zeugniß einzutragen, es kann jedoch für jetzt keinen nachtheiligen, wohl aber einen vortheilhaften Einfluß auf das Endurtheil über die Reife des Schülers üben. Schüler, welche bisher vom Studium des Griechischen dispensirt waren, sind bei der Maturitäts-Prüfung einer Prüfung über diese Sprache nicht zu unterziehen. Im Zeugnisse ist die betreffende Dispens mit Angabe der Zahl des Erlasses, womit sie ertheilt wurde, zu bemerken.

Sechstens. Ueber dasjenige, was die Schüler, um ein Zeugniß der Reife zu erlangen, zu leisten haben, wird Folgendes bemerkt:

a) Der schriftliche in der Mutter- oder Unterrichtssprache zu verfassende Aufsatz hat vor den anderen Prüfungstheilen die Bestimmung, die allgemeine Bildung der Schüler zu bekunden. Der Schüler muß daher in diesem Aufsatze im Allgemeinen ein logisch-richtiges Denken, besonders aber Klarheit in der Anordnung seiner Gedanken und Gewandtheit, wenigstens unbedingt grammatische Richtigkeit der Sprache zeigen.

   Dazu ist nöthig, daß das Thema innerhalb seines Gedankenkreises liege und aus dem Bereiche des Gymnasial-Unterrichtes genommen sei; es darf jedoch weder selbst, noch ein ihm zu nahe verwandtes, in der Schule früher schon bearbeitet worden seyn.

b) In den lebenden Sprachen, insbesondere der Mutter- oder Unterrichtssprache und in Geschichte nebst Geographie, hat sich die Prüfung für dießmal ihrem Stoffe nach zunächst an das zu halten, was in den letzten drei Jahren in der Schule behandelt worden ist; in der Religion und Physik an den Lehrstoff des letzten, in der Naturgeschichte an die Hauptheile des Lehrstoffes des vorletzten Jahres.

Für die Mathematik gelten die §. 84 b) des Organisazions-Entwurfes enthaltenen Bestimmungen, jedoch mit der Beschränkung, daß auf dem geometrischen Gebiete das Auffinden von Beweisen und das Lösen von Aufgaben, welche im Unterrichte nicht vorgekommen waren, noch nicht beansprucht wird. Es haben dabei die Aufgaben für die schriftliche Prüfung den Prüflingen Gelegenheit zu geben, sowohl ihre Gewandtheit im algebraischen Rechnen (innerhalb der im angeführten Paragraphe bezeichneten Grenzen) und im Gebrauche der Logarithmen, als ihr begründetes Verständniß der Geometrie zu beweisen.

Też same uwagi posłużą także za miarę do egzaminu ustnego, służącego ku uzupełnieniu pisemnego egzaminu.

Jeżeli na jakiem gymnazyjum nie wykładano jeszcze którego z głównych rozdziałów matematyki, należącego do gymnazyjum, tedy tenże i z egzaminu wyłączyć, lecz okoliczność tę w zaświadczeniu wymienić należy.

c) Co się tycze języków starożytnych, egzamin bynajmniej nie powinien przestawać na odczytach kursu ostatniego, ale raczej trzeba mieć wzgląd na to, co dotychczas w tym przedmiocie szkolna nauka ziściła, a oraz wystrzegać się wszelkiego wymagania niesłusznego.

Do tłumaczenia z języka łacińskiego i greckiego, tudzież i na łaciński wybrane być mają takie zadania, które nie są trudniejsze od dotychczasowych wypracowań uczniów. Zamiast tłumaczenia na język łaciński można zresztą zadać także i wolną kompozycyję w łacińskim języku na tema odpowiednie.

Do tłumaczenia z języka łacińskiego i greckiego, wybrać się ma z autorów, z których w szkole ważniejsze oddziały czytano, takie miejsca, których w szkole jeszcze **nie** odczytano.

Uważać należy na to, ażeby przy tłumaczeniu z języków starożytnych w jednym z egzaminów, czy to w pismiennym, czy w ustnym przedsiębrano, także i poezyje.

Posiódme. Dyrektor każdego zupełnego gymnazyjum udzielić ma osnowę niniejszego rozporządzenia uczniom najwyższej klasy z tem wezwaniem, że ci, którzyby poddać się chcieli egzaminowi dojrzałości, na końcu roku szkolnego zgłosić się mają, i oraz wymienić, czy chcą odbyć egzamin także i z drugiego języka krajowego, jeżeliby takowego jako wolnego przedmiotu uczono.

Jeżeliby się między zgłoszonymi znajdowali tacy, przy których nie jest prawdopodobnem, by się utrzymali przy egzaminie, takowym poddawanie się egzaminowi odradzać należy, jednakże od tego nie mają być wyłączeni, gdyby przy swojem obstawali.

Poósme. Najdalej w miesiąc po zamknięciu półrocza, winien każdy dyrektor zupełnego gymnazyjum przesłać krajowej władzy szkolnej:

a) ilość uczniów zgłaszających się do najbliższego egzaminu dojrzałości, z oznaczeniem po imieniu tych, którym egzamin odradzano;

b) doniesienie, czy uczono drugiego języka krajowego, jako przedmiotu obowiązkowego, albo czy uczniowie dobrowolnie się poddają egzaminowi z drugiego języka krajowego;

Derselbe Maßstab gilt für die zur Ergänzung der schriftlichen Prüfung dienende mündliche Prüfung.

Wenn an einem Gymnasium ein dem Gymnasial-Unterrichte angehöriges Hauptgebiet der Mathematik noch nicht zum Vortrag gekommen ist, so ist es auch von der Prüfung auszuschließen, aber dieser Umstand im Zeugnisse zu bemerken.

c) Rücksichtlich der alten Sprachen hat sich die Prüfung keineswegs auf das im letzten Jahre Gelesene zu beschränken, wohl aber ist auf das bisher in diesem Gegenstande im Ganzen an der Schule Geleistete Rücksicht zu nehmen, und jede unbillige Forderung zu vermeiden.

Zum Uebersetzen aus dem Lateinischen und Griechischen und in das Lateinische sind solche Aufgaben zu wählen, welche die bisherigen Arbeiten der Schüler an Schwierigkeit nicht übertreffen. Statt einer Uebersetzung in das Lateinische, kann übrigens auch eine freie Komposizion in der lateinischen Sprache über ein angemessenes Thema aufgegeben werden.

Zum Uebersetzen aus dem Lateinischen und Griechischen sind aus Autoren, von welchen in der Schule bedeutendere Abschnitte gelesen wurden, solche Stellen zu wählen, welche in der Schule nicht gelesen wurden.

Es ist darauf zu achten, daß beim Uebersetzen aus den alten Sprachen in einer der beiden Prüfungen, der schriftlichen oder mündlichen, auch Dichterstellen vorkommen.

Siebentens. Der Direktor eines jeden vollständigen Gymnasiums hat den Inhalt dieser Verordnung den Schülern der obersten Klasse mit der Aufforderung mitzutheilen, daß diejenigen, welche sich der Maturitäts-Prüfung am Schluße des Schuljahres unterziehen wollen, sich zu melden und zugleich anzugeben haben, ob sie auch die Prüfung aus einer zweiten Landessprache, wenn eine solche als freier Gegenstand gelehrt wird, bestehen wollen.

Befinden sich unter den Angemeldeten solche, bei denen das Bestehen der Prüfung unwahrscheinlich ist, so ist ihnen von der Prüfung abzurathen, doch sind sie, wenn sie auf ihr beharren, nicht auszuschließen.

Achtens. Bis spätestens Ein Monat vor dem Semesterschluße hat jeder Direktor eines vollständigen Gymnasiums an die Landes-Schulbehörde einzusenden:

a) die Anzahl der Schüler, welche sich zur nächsten Maturitäts-Prüfung gemeldet haben, mit namentlicher Bezeichnung derjenigen, denen von der Prüfung abgerathen worden ist;

b) die Anzeige, ob eine zweite Landessprache als obligater Gegenstand gelehrt worden ist, oder ob sich Schüler freiwillig der Prüfung aus einer zweiten Landessprache unterziehen;

c) wyszczególnienie przez nauczycieli obu najwyższych klas, co w ostatniem półroczu, a co w poprzedzającem z swego naukowego przedmiotu w szkole wykładali;

d) temata, jakie nauczyciele dla wypracowań pismiennych proponują, a to dla każdej części egzaminu pismiennego po kilka takowych;

e) czyli są powody, i jakie do przedsiębrania ustnego egzaminu na końcu bieżącego, lub na początku następującego roku szkolnego.

Podziewiąte. Najdalej w czternaście dni po nadejściu tych doniesień, przeseła władza szkolna temata do dyrektorów, które dla pisemnych egzaminów wybrała. Władza ta przy swym wyborze nie jest przywiązaną do tematów sobie przesłanych, wszelako zawsze uwzględniać ma tak te, jakoteż podane jej przez nauczycieli objaśnienia względem tego, co ci w odczytach swych wykładali. Władza ta wyznacza oraz, do którego dnia najdalej pisemne roboty poprawione i wraz z przeglądem osądzeń opatrzone, jej przesłane być winny, tudzież w których dniach ustny egzamin odbywać się ma, a uczyni to z wszelkiem ile możności uwzględnieniem życzeń gymnazyjów.

Podziesiąte. Pisemne egzamina mają być przedsięwzięte wedle postanowień §. 81, 3—9 drukowanego projektu organizacyjnego. Przytem części z łacińskiego lub greckiego tłumaczyć się mające, jeżeli nie są uczniom pod ręką, mogą być także dyktowane, a czas ku temu potrzebny nie ma być wrachowany do czasu, do samego tłumaczenia użyć się mającego.

Przy wypracowaniach pisemnych w języku ojczystym w drugim języku krajowym, przy tłumaczeniu z języka łacińskiego i na łaciński, (lub przy kompozycyi łacińskiej, tłumaczenie zastępującej), nie pozwala się żadnych środków pomocniczych, żadnego słownika, ani gramatyki.

Przy tłumaczeniu z greckiego można pozwolić użyć słownika, ale nie gramatyki. Przy matematycznych wypracowaniach nie wolno używać innych środków pomocniczych, prócz tablic logarytmowych. Czas, w którym robotę oddano, przez nauczyciela, takową odbierającego, najlepiej na samej robocie notować się będzie.

Przy każdym oddziale o 20 kandydatach egzamin składających, musi być obecny najmniej jeden nadzorujący nauczyciel; czy więcej oddziałów kandydatów egzamin składających, w tej samej miejscowości razem pracować może, to jedynie od miejscowości zawisło.

Jeżeliby uczeń jaki, z powodu użycia niepozwolonych środków pomocniczych zniewolony był do powtórzenia pisemnych robót egzaminowych, tedy takowemu dyrektor zadania egzaminowe wyznaczyć winien.

c) die Angaben der Lehrer der beiden obersten Klassen, was von ihnen im letzten Semester und was in den vorangehenden aus ihrem Lehrgegenstande in der Schule behandelt worden;

d) die Themata, welche die Lehrer für die schriftlichen Arbeiten vorschlagen und zwar mehrere für jeden Theil der schriftlichen Prüfung;

e) ob und welche Gründe da sind, die mündliche Prüfung am Schluße des laufenden, oder am Anfange des folgenden Schuljahres vorzunehmen.

Neuntens. Längstens vierzehn Tage nach dem Einlangen dieser Berichte sendet die Schulbehörde an die Direktoren die Themata, welche sie für die schriftlichen Prüfungen gewählt hat. Sie ist bei der Wahl an die eingesendeten Themata nicht gebunden, wird jedoch dabei stets sowohl diese, als die von den Lehrern gegebenen Auskünfte über das in den Lekzionen Behandelte, berücksichtigen. Zugleich bestimmt sie, bis zu welchem Tage spätestens die schriftlichen Arbeiten korrigirt und mit einer Uebersicht über die Urtheile versehen, ihr sollen eingesendet, und mit thunlicher Rücksicht auf die Wünsche der Gymnasien, an welchem Tage die mündliche Prüfung soll abgehalten werden.

Zehntens. Die schriftlichen Prüfungen sind nach den Weisungen des §. 81, 3—9 des gedruckten Organisazions-Entwurfes vorzunehmen. Dabei können die aus dem Lateinischen oder Griechischen zu übersetzenden Stücke, wenn sie den Schülern nicht zur Hand sind, auch diktirt werden, und es ist die hiezu nöthige Zeit in die für die Uebersetzung selbst zu verwendende Zeit nicht einzurechnen.

Bei schriftlichen Arbeiten sind für die Muttersprache, für die zweite Landessprache, für die Uebersetzung aus dem Lateinischen und in das Lateinische (oder den die Stelle der Uebersetzung vertretenden lateinischen Aufsatz) keine Hilfsmittel, weder Wörterbuch noch Sprachlehre zu gestatten.

Bei der Uebersetzung aus dem Griechischen ist der Gebrauch eines Wörterbuches, nicht der einer Sprachlehre zuläßig. Für die mathematischen Arbeiten dürfen keine anderen Hilfsmittel als Logarithmentafeln benützt werden. Der Zeitpunkt, wann eine Arbeit abgeliefert worden, wird von dem dieselbe übernehmenden Lehrer am besten auf der Arbeit selbst notirt.

Wenigstens für je 20 Prüflinge muß ein beaufsichtigender Lehrer zugegen seyn; ob mehrere Abtheilungen von Prüflingen in einem Lokale gleichzeitig arbeiten können, hängt nur von der Beschaffenheit des Lokales ab.

Wird ein Schüler wegen Benützung unerlaubter Hilfsmittel verhalten, die schriftlichen Prüfungsarbeiten zu wiederholen, so hat der Direktor ihm die Prüfungsaufgaben zu stellen.

Pojedenaste. Pisemne roboty egzaminowe, wedle osnowy §. 82. drukowanego projektu, przez nauczycieli poprawione i do władzy szkolnej wraz z przepisanym tamże przeglądem tabelarycznym przesłane będą.

W tym przeglądzie rubrykę: „religija“ przydać, tudzież zamiast „język ojczysty“ umieścić się ma „język ojczysty albo naukowy“.

Osądzenia, w tabelę wciągnąć się mające, oznaczyć należy wyrazy krótkiemi, dokładnie wskazującemi stosunek rzeczy do wymagań przepisanych.

Podwunaste. Ustny egzamin w przeznaczonych dniach pod osobistem przewodnictwem inspektora gymnazyjalnego odbywać się będzie, przyczem postanowienia §. 85, 5—7 drukowanego projektu zachować należy.

Jeżeliby w którym kraju koronnym, przy większej liczbie gymnazyjów osobista przytomność inspektora gymnazyjalnego w każdem z nich nie była możliwą, natenczas Namiestnik radzcę szkolnego nienależącego do krajowej władzy szkolnej, delegować będzie do kierowania ustnym egzaminem dojrzałości w jednem, lub więcej gymnazyjach.

Ilu uczniów w jednym dniu ma być egzaminowanych, to postanawia kierujący radzca szkolny; egzaminujący nauczyciel każdego przedmiotu, wciąga rezultat egzaminu w przeznaczoną ku temu rubrykę tabelarycznego przeglądu.

Potrzynaste. Na końcu każdego dnia egzaminu wedle §§fów 85 i 86 drukowanego projektu ma z uczynieniem zmian, z niniejszego rozporządzenia wynikających, odbyć się konferencyja względem zaświadczeń wydać się mających. Protokoł na to sporządzić się mający, który w gymnazyjum pozostanie, zawierać ma z reguły każdemu uczniowi wydać się mające zaświadczenie, należycie już ułożone, i zupełne, przeto musi być tenże dokładnie opatrzony rubrykami zaświadczeń dojrzałości.

Względem wolnych przedmiotów naukowych, które nie są przedmiotem egzaminu dojrzałości, jakoteż względem religijnych umiejętności takowych uczniów, dla których wyznania nie ma ustanowionego przy gymnazyjum nauczyciela, należy przedsięwziąć zwykły dotąd egzamin półroczny i rezultat takowego zamieścić w zaświadczeniu dojrzałości.

Toż samo rozumiń się i o filozoficznej propedeutyce, a w zaświadczeniu namienić należy, iż osądzenia te nie na zasadzie egzaminu dojrzałości wyrzeczone zostały. Co do prywatystów wolno jest szkole przedsiębrać egzamina z tych przedmiotów.

Poczternaste. Zaświadczenie dojrzałości jak najdokładniej przedstawić ma stan wykształcenia ucznia i ku temu posłużyć, by toż i później jeszcze (ob. §. 88, 2. drukowanego projektu) poznać dawało postęp w kształceniu się ucznia.

Eilftens. Die schriftlichen Prüfungsarbeiten werden dem Inhalte des §. 82 des gedruckten Entwurfes gemäß von den Lehrern korrigirt und an die Schulbehörde mit der daselbst vorgezeichneten tabellarischen Uebersicht eingesendet.

In dieser Uebersicht ist eine Rubrik für „Religion" hinzuzufügen, und anstatt „Muttersprache" zu setzen: „Mutter- oder Unterrichtssprache."

Die in die Tabelle einzutragenden Urtheile sind durch kurze, das Verhältniß zu den gesetzlichen Forderungen bestimmt angebende Ausdrücke zu bezeichnen.

Zwölftens. Die mündliche Prüfung wird an den festgesetzten Tagen unter der persönlichen Leitung des Gymnasial-Inspektors abgehalten, und es sind dabei die Bestimmungen des §. 83, 5—7 des gedruckten Entwurfes zu beachten.

Wenn in einem Kronlande die größere Anzahl der Gymnasien die persönliche Gegenwart des Gymnasial-Inspektors an jedem derselben unmöglich machte, so wird durch den Statthalter ein Schulrath außer der Landesschulbehörde zur Leitung der mündlichen Maturitäts-Prüfung eines oder mehrerer Gymnasien delegirt.

Wie viele Schüler an einem Tage zu prüfen seien, bestimmt der leitende Schulrath; der prüfende Lehrer eines jeden Faches trägt das Resultat der Prüfung in die dafür bestimmte Rubrik der tabellarischen Uebersicht ein.

Dreizehntens. Am Schluße eines jeden Prüfungstages ist nach den Bestimmungen der §§. 85 und 86 des gedruckten Entwurfes unter den aus dem gegenwärtigen Erlaße sich ergebenden Abänderungen derselben die Konferenz über die auszustellenden Zeugnisse abzuhalten. Das hiebei aufzunehmende Protokoll, welches bei dem Gymnasium verbleibt, hat in der Regel das schon gehörig redigirte, vollständige, einem jeden Schüler auszustellende Zeugniß zu enthalten, und muß daher genau mit den Rubriken des Maturitäts-Zeugnisses versehen seyn.

Ueber freie Lehrfächer, welche nicht Gegenstand der Maturitäts-Prüfung sind, sowie über die Religionskenntnisse solcher Schüler, für deren Glaubensbekenntniß ein Lehrer am Gymnasium nicht bestellt ist, ist die bisher übliche Semestral-Prüfung vorzunehmen und ihr Ergebniß in das Maturitäts-Zeugniß einzutragen.

Dasselbe gilt von der philosophischen Propädeutik und es ist im Zeugnisse zu bemerken, daß diese Urtheile nicht auf Grund der Maturitäts-Prüfung ausgesprochen seien. Bei Privatisten steht der Schule frei, über diese Gegenstände eine Prüfung anzustellen.

Vierzehntens. Das Maturitäts-Zeugniß soll ein möglichst genaues Bild von dem Bildungsstande des Schülers geben und dazu dienen, auch später noch (siehe §. 88, 2 des gedruckten Entwurfes) den Bildungsgang desselben erkennen zu lassen.

Pojedyncze zatem rubryki zapełniane być mają sposobem, ile możności indiwidualizującym, i dokładnie oznaczającym stosunek wynikłości egzaminu do wymagań przepisów.

Czy uczeń uznany być może za dojrzałego do wstąpienia na nauki którego fakultetu, to zawisło od ogólnej wynikłości egzaminu jego; uznany on będzie za takowego, jeżeli składając dowody ogólnej swej wiedzy, co właściwym jest celem egzaminu dojrzałości, tyle wykazał umiejętności w pojedynczych przedmiotach egzaminowych i taki stopień formalnego wykształcenia, że mu koniecznie przyznać potrzeba uzdolnienie do korzystania z nauk fakultetu wedle natury tychże.

Przy należytem przygotowaniu zaświadczeń dojrzałości nie będzie w tem z reguły żadnych trudności, odpisać je z protokołu konferencyi jeszcze za bytności radzcy szkolnego, i opatrzone podpisem tegoż radzcy.

Popiętnaste. Za egzamin dojrzałości po gymnazyjach, które z publicznych funduszów są uposażone, opłacić ma każdy egzamin składający taksę dwóch złr. ren. przed rozpoczęciem ustnego egzaminu złożyć się mającą.

Prywatyści egzaminującego gymnazyjum wtrójnasób tyle złożyć mają.

Na gymnazyjach utrzymywanych nie z publicznych funduszów, zawisło to od korporacyj, których zakładami są takowe gymnazyja, czy taksę tę pobierać zechcą, lub nie.

Taksy egzaminowe należą się dyrektorowi i egzaminującym nauczycielom w częściach oznaczonych ministeryjalnem rozporządzeniem z dnia 29. Sierpnia r. z. l. 8778.

Poszesnaste. Formularz zaświadczenia dojrzałości jest do widzenia na stronie 215 drukowanego projektu. Gdy w toż zaświadczenie dokładny charakter ogólnego wykształcenia, jakie abituryjent nabył, wpisane być ma, przeto potrzebne rubryki na całym arkuszu drukiem odbić należy. Wymienienie nazwiska i stanu rodziców ma w zaświadczeniu być opuszczone; przeciwnie zaś miejsce, dzień i rok urodzenia jego, muszą być wyszczególnione. Zamiast rubryk „język ojczysty“ i „drugi żyjący język“ wymienić się mają te właśnie języki, n. p. język niemiecki i na rubryki „przedmioty wolne“ miejsce dostateczne zostawić potrzeba. Formuła umieszczana na końcu zaświadczenia nie może być pisana, lecz być musi wydrukowana. Wzgląd na różnicę osądzenia, czy składający egzamin uznany zostaje za dojrzałego, lub niedojrzałego do przejścia na uniwersytet, potrzebnemi czyni dwojakie odbicia drukowe.

Stosowna jest także zaświadczeniom tego ostatnego rodzaju dać napis: „zaświadczenie z egzaminu dojrzałości“ zamiast: „zaświadczenie dojrzałości“

Demgemäß sind die einzelnen Rubriken bei genauer Bezeichnung des Verhältnißes der Leistungen zu den gesetzlichen Forderungen in möglichst individualisirender Weise auszufüllen.

Ob ein Schüler für reif zum Eintritt in ein Fakultätsstudium zu erklären sei, hängt von dem Gesammt-Ergebniß seiner Prüfung ab; er wird dafür zu erklären seyn, wenn er bei Erprobung seines Gesammtwissens, welche der eigentliche Zweck der Maturitäts-Prüfung ist, so viele Kenntnisse in den einzelnen Prüfungs-Gegenständen und einen solchen Grad formeller Bildung bewiesen hat, daß seine Fähigkeit, ein Fakultätsstudium der Natur dieses Studiums gemäß zu benützen, angenommen werden muß.

Bei gehöriger Vorbereitung der Maturitäts-Zeugnisse wird es in der Regel keine Schwierigkeit haben, daß diese noch während der Anwesenheit des Schulrathes aus dem Konferenz-Protokolle kopirt und mit der Unterschrift des Letzteren versehen werden.

Fünfzehntens. Für die Maturitäts-Prüfung ist an aus öffentlichen Fonden erhaltenen Gymnasien von jedem Examinanden eine vor Beginn der mündlichen Prüfung zu erlegende Taxe von zwei Gulden zu entrichten.

Die Privatisten des prüfenden Gymnasiums haben den dreifachen Betrag zu erlegen.

An Gymnasien, die nicht aus öffentlichen Fonden erhalten sind, hängt es von den Korporazionen, deren Anstalten die Gymnasien sind, ab, ob sie jene Taxe einheben wollen oder nicht.

Die Prüfungstaxen kommen dem Direktor und den prüfenden Lehrern zu den mit Ministerial-Erlaß vom 29. August v. J. Z. 8778, bestimmten Theilen zu.

Sechszehntens. Das Formulare des Maturitäts-Zeugnisses ist aus Seite 215 des gedruckten Entwurfes zu entnehmen. Da es die vollständige Charakterisirung der vom Abiturienten erworbenen Gesammtbildung aufzunehmen hat, so ist für den Abdruck der nöthigen Rubriken ein ganzer Bogen zu verwenden. Die Angabe des Namens und Standes der Aeltern hat wegzubleiben; dagegen muß der Geburtsort, der Geburtstag und das Geburtsjahr angegeben seyn. Anstatt der Rubriken „Muttersprache" und „zweite lebende Sprache" sind die Sprachen selbst anzugeben, z. B. deutsche Sprache. Eben so ist für die Rubriken „freie Lehrfächer" der zureichende Raum zu lassen. Die Schluß-Formel des Zeugnisses darf nicht geschrieben, sondern muß gedruckt seyn. Es müssen daher mit Rücksicht auf den Urtheilsunterschied, ob der Examinand für reif oder für nicht reif zum Besuche der Universität erachtet worden, zweierlei Abdrücke veranstaltet werden.

Auch erscheint es entsprechend, den Zeugnissen der letzteren Art die Ueberschrift „Maturitäts-Prüfungs-Zeugniß" statt „Maturitäts-Zeugniß" zu geben.

Uchwała komisyi egzaminowej ma, nie czyniąc odróżnień w stopniu uzdolnienia, opiewać w krótkości, że kandydat uznany został za dojrzałego, lub niedojrzałego do przejścia na uniwersytet.

Tylko w przypadkach, gdzie z wynikłości egzaminu poznać się daje celujące uzdolnienie składającego egzamin, w drukowaną formułę, zamykającą zaświadczenie dojrzałości wpisać należy dodatek: Odbył egzamin „z odznaczeniem“ (Rozporządzenie ministeryjalne z dnia 7. Stycznia 1852 l. 12667).

Zaświadczenia powinny mieć stempel piętnasto-krajcarowy.

Thun m. p.

87.

Rozporządzenie krajowej Dyrekcyi skarbowej z dnia 26. Lutego 1852,

wydane do wszystkich powiatowych administracyj skarbowych, urzędów podatkowych i organów,

względem postępowania przy wymiarze opłat od interesów prawnych, mających za przedmiot podział gruntów, lub takowych, które wedle prawa cywilnego nie są ważne.

Na zapytanie, jak postępować należy przy wymiarze opłat:

a) od ugod o podziały gruntów, zawisłe od osobnego pozwolenia,

b) od interesów prawnych, które wedle postanowień powszechnej ustawy cywilnej nie mają skutku prawnego,

podało wysokie c. k. Ministerstwo skarbu dekretem z dnia 8. Lutego 1852 l. 3028/210 za skazówkę w postępowaniu, co następuje:

Wedle §. 44. ustawy z dnia 9. Lutego 1850, skarb publiczny nabywa prawa do opłat od tej chwili, w której interes prawny w kraju zawarty został. Do zawarcia ugody między osobami ograniczonemi w możności zobowiązywania się, potrzeba jednakowo także przyzwolenia tej osoby, pod której opieką wspomnione osoby zostają, albo na której korzyść takowe ograniczenie istnieje.

Ugody o sprzedaż i kupno, z któremi oddzielenie kawałków gruntu połączone jest, nie należy, jeżeli potrzeba do nich konsensu władzy politycznej, przed uzyskaniem tego konsensu uważać za zawarty interes prawny.

Jeżeli więc takowe ugody bez konsensu politycznego przedłożone są ku wymierzeniu opłaty, tedy obowiązkiem jest urzędu, do wymiarów opłaty przeznaczonego, ugodę tę przesłać najpierwej do władzy politycznej, która, jeźli udzieli konsens, wedle przytoczonego §. 44. takową urzędowi wspomnionemu zwrócić ma. Jeźli konsensu nie udzielono, tedy nie zachodzi i przelanie majątku, a więc ani opłata; rozumie się przecież, iż dla zniesienia podanej wia-

Der Beschluß der Prüfungs-Kommission hat, ohne Unterscheidung nach Graden der Befähigung, einfach dahin zu lauten, daß der Kandidat zum Besuche einer Universität reif oder nicht reif befunden worden sei.

Nur in Fällen, wo die Prüfungs-Ergebnisse eine ausgezeichnete Befähigung des Examinanden erkennen lassen, ist in die gedruckte Schluß-Formel des Maturitäts-Zeugnisses der schriftliche Zusatz „mit Auszeichnung entsprochen" einzutragen. (Ministerial-Erlaß vom 7. Jänner 1852 Z. 12667.)

Die Zeugnisse haben den Stempel von fünfzehn Kreuzern zu tragen.

Thun m. p.

87.

Verordnung der Finanz-Landes-Direkzion vom 26. Februar 1852,

an sämmtliche Kameral-Bezirks-Verwaltungen, Steuerämter und Organe,

über den Vorgang bei der Gebührenbemessung von Rechtsgeschäften, welche Grundzerstückungen zum Gegenstande haben, und von solchen, welche nach dem bürgerlichen Recht ungiltig sind.

Auf eine Anfrage über den einzuhaltenden Vorgang bei der Gebührenbemessung

a) von Verträgen über Grundzerstückungen, welche an eine besondere Bewilligung geknüpft sind, dann

b) von solchen Rechtsgeschäften, welche nach den Bestimmungen des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches keine rechtliche Wirkung haben,

hat das hohe k. k. Finanz-Ministerium mit dem Dekrete vom 8. Februar 1852 Z. 3028/210 Folgendes zur Richtschnur bedeutet:

Nach §. 44 des Gesetzes vom 9. Februar 1850 tritt das Recht des Staatsschatzes auf die Gebühr mit dem Zeitpunkte ein, in welchem das Rechtsgeschäft im Inlande geschlossen wurde. Zur Abschließung eines Vertrages zwischen Personen, welche bezüglich der Fähigkeit sich zu verpflichten beschränkt sind, gehört jedoch auch die Einwilligung derjenigen Person, unter deren Schutz die erstgedachten Personen stehen, oder zu Gunsten welcher die gedachte Beschränkung besteht.

Kaufverträge, mit denen eine Abtrennung von Grundstücken verbunden ist, sind daher, wenn dazu der Konsens der politischen Behörde erforderlich ist, vor Erlangung dieses Konsenses nicht als geschlossene Rechtsgeschäfte zu betrachten.

Werden daher solche Verträge ohne den politischen Konsens zur Gebührenbemessung vorgelegt, so liegt dem zur Gebührenbemessung bestimmten Amte ob, den Vertrag zunächst an die politische Behörde zu leiten, welche, wenn sie den Konsens zu ertheilen findet, nach dem besagten §. 44 denselben an das gedachte Amt zurück zu leiten hat. Wird der Konsens nicht ertheilt, so findet keine Vermögensübertragung und folglich keine Gebühr statt; es versteht sich aber, daß wegen Abfallbringung der

domości o interesie prawnym, dotycząca władza polityczna zawiadomić ma o tem urząd do wymiarów opłaty postanowiony.

Względem ugód drugiego rodzaju zalecono, iż wedle §. 1. ustawy z dnia 9. Lutego 1850 te tylko interesa prawne opłacie podlegają, którmi wedle ustaw cywilnych prawa się ugruntowują, przenoszą, wzmacniają, przemieniają, lub znoszą.

Tego atoli wnosić nie można o interesach prawnych, które wedle praw cywilnych nie są ważne. Czyli zaś interes prawny, o którym dla wymierzenia opłaty doniesiono, nieważny jest, lub przeciwnie, w to z urzędu wchodzić nie należy. Jeżeli za interes prawny, od którego opłatę na zasadzie ustawy z dnia 9. Lutego 1850 przepisano, lub pobrano, żądają zwrotu tej opłaty, z powodu iż wedle ustaw cywilnych uważać go należy jakoby nie istniał, tedy o tem w każdym pojedynczym wypadku zdania prokuratury skarbowej zasięgnąć będzie potrzeba, wysokie zaś Ministerstwo skarbu zachowuje sobie rozstrzygnięcie takowe żądania.

Jeżeli interesa prawne zawierają w sobie czynności karze podpadające, tedy i tak jest powszechnym obowiązkiem wszystkich władz i urzędów, skoro to dójdzie do ich wiadomości, donieść o tem dotyczącej władzy sądu karnego, a z wymierzeniem opłaty, w razie gdyby rozstrzygnięcie sprawy wywierało wpływ na takowe z powodu nieważności całego interesu, lub też pojedynczych punktów, wstrzymać się należy, póki toż rozstrzygnięcie nie nastąpi.

Wedle tego wysokiego zlecenia sciśle postępować należy, a wskutek tego odwołane zostaje tutejszo-urzędowe rozporządzenie z dnia 26. Lutego 1851 l. 16001, o wymiarze opłat, od interesów prawnych, mających za przedmiot podział gruntów włościańskich.

W szczególności sprawy, gdzie zwrotu opłaty z powodu nieważności interesu prawnego żądają, z wszelkiemi do rozstrzygnięcia potrzebnemi pomocniczemi środkami bez zwłoki przedłożyć należy.

Zarazem proszony jest c. k. Rząd krajowy, by c. k. urzędom obwodowym wraził szybkie załatwianie doniesień urzędów podatkowych, przy których ugody względem podziału gruntów c. k. urzędom obwodowym przesełane bywają dla udzielenia lub odmówienia konsensu *).

Krajewski m. p.

---

*) Rozporządzeniem Rządu krajowego z dnia 22. Marca 1852 l. 9842 udzielono to postanowienie wszystkim urzędom obwodowym i zalecono im o ile być może przyspieszać rozstrzyganie swe o przesłanych im od urzędów podatkowych doniesieniach dotyczących ugód o podział gruntów, a równocześnie zawiadomiono o tem Naczelnika komisyi gubernijalnej w Krakowie dla dalszego użytku urzędowego.

Anzeige von dem Rechtsgeschäfte die Mittheilung davon von der betreffenden politischen Behörde an das zur Gebührenbemessung bestimmte Amt gemacht werden müsse.

Hinsichtlich der Verträge der 2. Art wurde bedeutet, daß nach dem §. 1 des Gesetzes vom 9. Februar 1850 nur Rechtsgeschäfte, durch welche nach den bürgerlichen Gesetzen Rechte begründet, übertragen, befestiget, umgeändert oder aufgehoben werden, Gegenstand der Gebühr sind.

Diese Voraussetzung tritt jedoch nicht ein bei Rechtsgeschäften, welche nach den bürgerlichen Gesetzen ungiltig sind. Ob aber ein Rechtsgeschäft, welches zur Gebührenbemessung angezeigt wurde, ungiltig sei oder nicht, darauf ist von Amtswegen nicht einzugehen. Wird für ein Rechtsgeschäft, für welches eine Gebühr im Grunde des Gesetzes vom 9. Februar 1850 vorgeschrieben oder eingehoben worden ist, die Gebührenrückstellung angesprochen, weil es nach den bürgerlichen Gesetzen als null und nichtig zu betrachten ist, so ist hierüber in jedem einzelnen Falle die Finanz-Prokuratur zu vernehmen und behält sich das Finanz-Ministerium die Entscheidung über ein solches Ansuchen vor.

Enthalten Rechtsgeschäfte strafbare Handlungen, so liegt es ohnehin in der allgemeinen Verpflichtung der Behörden und Aemter, wenn sie zu deren Kenntniß gelangen, hierüber der betreffenden Strafgerichtsbehörde die Anzeige zu machen und es ist bis zur Entscheidung, falls diese auf das Gebührenausmaß wegen Ungiltigkeit des ganzen Geschäftes oder einzelner Bestimmungen Einfluß nimmt, mit der Gebührenbemessung einzuhalten.

Nach dieser hohen Weisung ist sich genau zu benehmen, und es kommt hiernach von der hierortigen Verordnung vom 26. Hornung 1851 Z. 16001, die Bemessung der Gebühr von Rechtsgeschäften, welche die Theilung von Bauerngütern zum Gegenstande haben, betreffend, ganz ab.

Insbesondere sind die Verhandlungen, in welchen eine Gebühren-Rückstellung aus dem Titel der Ungiltigkeit des Rechtsgeschäftes angesprochen wird, mit allen zur Entscheidung nöthigen Behelfen unaufgehalten vorzulegen.

Unter Einem wird das k. k. Landesgubernium ersucht, den k. k. Kreisämtern die schleunige Abfertigung jener Anzeigen der Steuerämter einzuschärfen, womit die, die Grundzerstückung zum Gegenstande habenden Verträge an die k. k. Kreisämter zur Ertheilung oder Verweigerung des Konsenses geleitet werden*)

Krajewski m. p.

---

*) Mit dem Erlaße des Landesguberniums vom 22. März 1852 Z. 9842 sind unter Mittheilung dieser Verordnung sämmtliche Kreisämter zur thunlichsten Beschleunigung ihrer Entscheidung über die denselben von den Steuerämtern zukommenden Anzeigen, welche Grundzerstückungs-Verträge betreffen, angewiesen, und davon gleichzeitig auch der Vorsteher der Gubernial-Kommission in Krakau zum weiteren Amtsgebrauche in Kenntniß gesetzt worden.

88.

Rozporządzenie krajowej Dyrekcyi skarbowej z dnia 19. Marca 1852,

wydane do wszystkich powiatowych administracyj skarbowych, tudzież do podwładnych jej urzędów i organów,

względem postępowania cłowego przedmiotami zużywanemi, które do użytku na czas oznaczony z zagranicy wprowadzają, i znowu wywożą.

Wysokie c. k. Ministerstwo skarbu oznajmiło rozporządzeniem z dnia 2. Marca 1852 l. 5149/384, iż postanowienia dekretu kamery nadwornej z dnia 24. Lipca 1839 l. 29042/2010 *) względem warunkowo opłacie cłowej nie uległego przywozu używanych przedmiotów, dla użytku na czas oznaczony wprowadzanych i znowu wywożonych, wstępem do nowej taryfy cłowej bynajmniej nie są zniesione, gdyż uwzględnienie wspomnionego dekretu nadwornego polega na postanowieniach §§fów 222—225 ustawy o cłach i monopolach państwa, opiewających o przywozie do apretury i wywozie na niepewną sprzedaż, któreto postanowienia wedle §. 24. wspomnionego ustępu przy przestrzeganiu dotychczasowych warunków pozostają i nadal w swej mocy.

Warunkowo wolny od cła przywóz przedmiotów, do użytku na pewny czas oznaczony sprowadzanych i znowu wywieść się mających, może i nadal być dozwolony w zakresie, który oznaczonym jest dekretem nadwornej kamery z dnia 18. Sierpnia 1847 l. 27453/3104 i rozporządzeniach wysokiego Ministerstwa skarbu z dnia 7. Lipca i 11. Sierpnia 1848 l. 20573/220 i 25698/762. Podobne dozwolenie dać można i przy wywozie takowych przedmiotów na użytek czasowy wyprowadzanych, i znowu wprowadzić się mających, przyczem ma miejsce postępowanie przepisane dla przedmiotów na los szczęścia w handlu będących.

Co podaje się do wiadomości i zastosowania się.

Krajewski m. p.

89.

Rozporządzenie krajowej Dyrekcyi skarbowej z dnia 19. Marca 1852,

wydane do wszystkich powiatowych administracyj skarbowych, i podwładnych im urzędów cłowych i organów,

względem uwolnienia od cła towarów, zapowiadanych do oclenia przywozowego, składanych na składzie urzędowym i wywożonych znowu za granicę.

Wysokie c. k. Ministerstwo skarbu oznajmiło rozporządzeniem z dnia 6. Marca 1852 l. 7957/389, iż i nadal moc swą zachowuje §. 204 urzędo-

---

*) Zbiór praw krajowych z r. 1839, cz. II., nr. 159, str. 476.

88.

Erlaß der Finanz-Landes-Direkzion vom 19. März 1852,

an sämmtliche Kameral-Bezirks-Verwaltungen, unterstehende Aemter und Organe,

hinsichtlich der zollämtlichen Behandlung derjenigen gebrauchten Gegenstände, welche zur Benützung auf eine bestimmte Zeit aus dem Auslande ein- und dann wieder ausgeführt werden.

Das hohe k. k. Finanz-Ministerium hat mit Erlaß vom 2. März 1852 Z. 5149/384 bedeutet, daß die Bestimmungen des Hofkammer-Dekretes vom 24. Juli 1839 Z. 29042/2010 *) bezüglich der bedingt zollfreien Einfuhr von gebrauchten Gegenständen zur Benützung auf eine bestimmte Zeit gegen Wiederausfuhr derselben, durch die Vorerinnerung zum neuen Zolltarife keineswegs aufgehoben worden sind, indem die Begünstigung des erwähnten Hofdekretes sich auf die Anordnungen der §§. 222 — 225 der Zoll- und Staats-Monopols-Ordnung über die Einfuhr zur Zubereitung (Appretur) und Ausfuhr auf ungewissen Verkauf (Losung) gründet, welche nach §. 24 der gedachten Vorerinnerung noch ferner unter Beobachtung der bisherigen Bedingungen aufrecht bleiben.

Die bedingt zollfreie Einfuhr von Gegenständen zum Gebrauche auf eine bestimmte Zeit gegen Wiederausfuhr kann daher unter den vorgeschriebenen Bedingungen und Vorsichten auch ferner innerhalb des in dem Hofkammer-Dekrete vom 18. August 1847 Z. 27453/3104, dann in den hohen Finanz-Ministerial-Erlässen vom 7. Juli und 11. August 1848 Z. 20573/220, und 25698/762 bestimmten Wirkungskreises bewilligt werden. Eine gleiche Gestattung ist auch bei der Ausfuhr solcher Gegenstände zur zeitweiligen Benützung gegen Wiedereinfuhr derselben zuläßig, wobei das Losungs-Verfahren einzutreten hat.

Welches hiemit zur Wissenschaft und Darnachachtung kundgemacht wird.

Krajewski m. p.

89.

Erlaß der Finanz-Landes-Direkzion vom 19. März 1852,

an sämmtliche Kameral-Bezirks-Verwaltungen, die denselben unterstehenden Zollämter und Organe,

in Betreff der Zollfreiheit für, zur Einfuhrverzollung erklärte, bei einer Legstätte hinterlegte, und wieder in's Ausland ausgeführte Waaren.

Das hohe k. k. Finanz-Ministerium hat mit Erlaß vom 6. März 1852 Z. 7957/389 bedeutet, daß der §. 204 des Amtsunterrichtes für die ausübenden

*) In der Provinzial-Gesetzsammlung vom Jahre 1839, II. Abtheilung, unter Nr. 159, Seite 476.

wej instrukcyi wydanej dla urzędów wykonawczych, opiewający o wypełnieniu ustawy o cłach i monopolach państwa z r. 1836, wedle której od zapowiadanych do oclenia przywozowego, do składu urzędowego (głównego urzędu cłowego) odsełanych i w takowym niekiedy składanych towarów, jeźli te w przeciągu sześciu miesięcy przez tenże sam urząd graniczny, przez który je przywieziono, znowu za granicę wychodzą, niema się opłacać cło przechodowe.

Co niniejszem podaje się do wiadomości i zastosowania się.

Krajewski m. p.

90.

Rozporządzenie krajowej Dyrekcyi skarbowej z dnia 19. Marca 1852 *),

wydane do wszystkich powiatowych administracyj skarbowych i urzędów jej podległych,

o formie pozwoleń do wyprowadzenia preparowanych towarów lekarskich dla osób prywatnych.

Póki taryfa cłowa z roku 1838 miała moc obowiązującą, do wyprowadzania preparowanych towarów lekarskich było potrzebnem pozwolenie Rządu krajowego.

Według taryfy z dnia 6. Listopada 1851 (Oddz. 97. Uwaga) wolno aptekarzom wprowadzać preparowane towary lekarskie: tylko osoby prywatne potrzebują ku temu pozwolenia najwyższej medycynalnej władzy „w kraju koronnym lub obwodzie zamieszkania tychże". Wzniecono więc zapytanie, w jaki też sposób to pozwolenie, potrzebne do spełnienia postępowania z cłem wchodowem, ważnie wykazywać należy, mianowicie, czy dość, aby to pozwolenie, jakto dotychczas w podobnych przypadkach bywało, referent zdrowia przy krajowej, lub obwodowej władzy urzędujący, na ustne wniesienie na deklaracyi towarów domieścił i podpisał, lub czyli urząd cłowy pozwolenie zakupna ma wtedy tylko uważać jako dostatecznie wykazane, gdy w tym względzie złożono formalny dokument władzy przynależnej.

Krajowa Dyrekcyja skarbowa, chcąc w tym przedmiocie zaprowadzić postępowanie jednostajne i odpowiedne brzmieniu ustawy wymagającej „pozwolenia najwyższej medycynalnej władzy kraju koronnego, lub obwodu" rozporządza, ażeby urzędy cłowe na przyszłość nie poprzestawały na pozwoleniu, któreby właściwy referent w krótki sposób domieścił na deklaracyi towarów, lecz aby wymagały osobnego pozwolenia w formie rezolucyi, lub dekretu od pomienionej władzy wydanego, i takowe do przynależnej juxty rejestru cłowego załączały.

*) Pismem Rzadu krajowego z dnia 15. Kwietnia 1852, l. 14821, udzielono to rozporządzenie wszystkim urzędom obwodowym i Naczelnikowi komisyi gubernijalnej w Krakowie dla wiadomości i stosownego użytku w wydarzających się przypadkach.

Aemter über die Vollziehung der Zoll- und Staats-Monopols-Ordnung vom Jahre 1836, wornach für die zur Einfuhrverzollung erklärten, an eine Legstätte (Hauptzollamt) angewiesenen, etwa bei derselben niedergelegten Waaren, wenn sie binnen 6 Monaten über dasselbe Grenzamt, über welches sie eingeführt wurden, in das Ausland wieder zurücktreten, kein Durchfuhrzoll zu entrichten ist, auch fernerhin in Wirksamkeit zu verbleiben habe.

Welches hiemit zur Wissenschaft und Darnachachtung kund gemacht wird.

Krajewski m. p.

90.

Verordnung der Finanz-Landes-Direkzion vom 19. März 1852 *),

an sämmtliche Kameral-Bezirks-Verwaltungen und die denselben unterstehenden Zollämter,

die Form der Bewilligung zur Einfuhr zubereiteter Arzeneiwaaren für Privatpersonen betreffend.

Unter der Wirksamkeit des Zolltarifes vom Jahre 1838 war für Einfuhr zubereiteter Apothekerwaaren die Bewilligung der Landesstelle erforderlich.

Nach dem Tarife vom 6. November 1851 (Abth. 97 Anmerkung) ist den Apothekern die Einfuhr zubereiteter Arzeneiwaaren erlaubt; nur Privatpersonen bedürfen dazu der Erlaubniß „der obersten Medizinal-Behörde des Kronlandes oder Kreises ihres Wohnsitzes". Es ist die Frage in Anregung gebracht worden, auf welche Art diese für die Vollziehung des Einfuhr-Zoll-Verfahrens erforderliche Erlaubniß giltig ausgewiesen wird; ob es nämlich genügt, daß diese Erlaubniß, wie es bisher in einzelnen Fällen geschah, über mündliches Ansuchen von dem Sanitäts-Referenten der Landes- oder Kreisbehörde auf der Waarenerklärung angesetzt und gefertigt werde, oder ob die Bezugsbewilligung nur dann von dem Zollamte als genügend ausgewiesen angesehen werden soll, wenn hierüber eine förmliche Ausfertigung der kompetenten Behörde vorliegt.

Um in dieser Beziehung ein gleichförmiges, dem Wortlaute des Gesetzes, welches „die Erlaubniß der obersten Medizinalbehörde des Kronlandes oder Kreises" fordert, entsprechendes Verfahren herzustellen, findet man anzuordnen, daß die Zollämter in Zukunft sich nicht mit einer im kurzen Wege auf der Waarenerklärung beigesetzten Bewilligung des bezüglichen Referenten zu begnügen, sondern eine besondere, in Form eines Bescheides oder Erlaßes der erwähnten Behörde ausgefertigte Bewilligung zu verlangen, und diese der bezüglichen Juxta des Zollregisters beizuschließen haben.

---

*) Diese Verordnung ist mit Erlaß des Landesguberniums vom 15. April 1852 Z. 14821 sämmtlichen Kreisämtern und dem Vorsteher der Gubernial-Kommission in Krakau, zur Wissenschaft und angemessenen Beachtung in vorkommenden Fällen, mitgetheilt worden.

To postanowienie ogłasza się dla wiadomości i zastosowania się w skutek ministeryjalnego rozporządzenia z dnia 2. Marca r. b. l. 38255/3189.

Krajewski m. p.

91.

Rozporządzenie krajowej Dyrekcyi skarbowej z dnia 23. Marca 1852,

wydane do podległych jej władz, urzędów i organów,

o wymiarze należytości przy intercyzach ślubnych, któremi uzasadniają się pewne prawa dopiero na przypadek śmierci.

Według taryfowej poz. 42. ustawy o należytościach z dnia 9. Lutego 1850, w której, jak to już rozporządzeniem Ministerstwa skarbu z dnia 9. Sierpnia 1851 liczba 19614., ogłoszonem pod dniem 17. Września 1851 l. 41088 *) oznajmiono, jedynie o tyle o intercyzach ślubnych jest mowa, o ile mocą takowych tylko między oblubieńcami ugruntowują się prawa we względzie majątku tychże, przy wymiarze wytkniętych w skali należytości od intercyz ślubnych powinny pozostać nieuwzględnionemi te prawa, które dopiero na przypadek śmierci jednego z małżonków w wykonanie wejść mają. Co do praw dopiero wzmiankowanych, należytość od przeniesienia majątku rozrządzonego na przypadek śmierci uiszczoną być ma dopiero przy objęciu dziedzictwa.

Do tych praw liczą się: prawo wyznaczonego wiana, o ile takowe wedle postanowień intercyzy ślubnej małżonkowi w razie przeżycia małżonki na własność przypaść ma, któreto prawo dla tej przyczyny i pod tą suppozycyją potrzeba mieć na względzie tak przy wymiarze należytości według skali, jakoteż przy wymiarze należytości od przeniesienia majątku na przypadek śmierci; przyznane oblubienicy prawo do zwrotu wiana (deportatów) i prawo do połowy dóbr wspólną własnością będących, pozostałych po zgonie jednego z małżonków, któreto prawo, jeźli wyraźnie inaczej nie postanowiono, uważać należy za skuteczne na przypadek śmierci; umówiona oprawa wdowia i prawo do dziedzictwa przez obojga małżonków sobie obopólnie przyznane.

We wspólnej własności dóbr z części tychże, która z powodu śmierci do pozostałego małżonka lub małżonki należy, nie można oddzielać majątku oden lub od niej pochodzącego, lecz należytość od całej połowy majątku, byłego wspólną obojga własnością, po potrąceniu ciążących na niej długów wymierzoną być powinna.

---

*) Obacz w Dzienniku praw krajowych część XXXIII. odniesienie się gwiazdki położonej przy nr. 273.

Diese Bestimmung wird in Folge hohen Ministerial-Erlaßes vom 2. März l. J. Z. 38255|3189 zur Wissenschaft und Darnachachtung kundgemacht.

Krajewski m. p.

91.

Verordnung der Finanz-Landes-Direkzion vom 23. März 1852,

an die unterstehenden Behörden, Aemter und Organe,

betreffend die Gebührenbemessung von Ehepakten, durch welche Rechte erst auf den Todesfall begründet werden.

Nach der Tarif-Post 42 des Gebührengesetzes vom 9. Februar 1850, welche, wie bereits mit dem, unterm 17. September 1851 Z. 41088 bekannt gemachten Finanz-Ministerial-Erlaße vom 9. August 1851 Z. 19614 bedeutet wurde *), von den Ehepakten nur insoferne handelt, als durch dieselben nur zwischen den Brautpersonen Rechte hinsichtlich ihres Vermögens begründet werden, haben bei Bemessung der skalamäßigen Gebühr von Ehepakten jene Rechte unberücksichtigt zu bleiben, welche erst auf den Todesfall des einen oder anderen Gatten wirksam werden sollen. Von letztgedachten Rechten ist die Gebühr von Vermögens-Uebertragungen auf den Todesfall erst beim Erbanfalle zu entrichten.

Zu derselben gehören: das Recht auf das zugedachte Heirathsgut, woferne dasselbe nach den Bestimmungen der Ehepakten dem überlebenden Ehemanne als Eigenthum zuzufallen hat, welches Recht daher unter dieser Voraussetzung sowohl bei Bemessung der skalamäßigen Gebühr, als auch bei Bemessung der Gebühr von Vermögens-Uebertragungen von Todeswegen in Betracht gezogeu werden muß; das der Braut eingeräumte Recht auf eine Wiederlage; das durch die bedungene Gütergemeinschaft, welche, wenn nichts anderes ausdrücklich bestimmt wurde, auf den Todesfall zu verstehen ist, eingeräumte Recht auf die Hälfte dessen, was von den der Gemeinschaft unterzogenen Gütern nach dem Ableben des einen Ehegatten erübrigt; der bedungene Witwengehalt und die Erbrechte, welche sich die Brautleute wechselseitig eingeräumt haben.

Im Falle einer Gütergemeinschaft kann aus der, dem überlebenden Gatten von Todeswegen gebührenden Hälfte eine Ausscheidung desjenigen Vermögens, welches von ihm stammt, nicht stattfinden, sondern die Gebühr muß von der ganzen Hälfte des der Gemeinschaft unterzogenen Vermögens, nach Abzug der auf dieselbe fallenden Schulden, bemessen werden.

---

*) Siehe im Landes-Gesetzblatte, XXXIII. Stück bei Nr. 273 die Hinweisung des Sternchens.

Jeżeli przyznana mocą intercyzy ślubnej wspólność własności rzeczy jakiej nieruchomej, lub też użytkowanie z tejże na przypadek śmierci wniesione jest do ksiąg publicznych, wtedy należny procent $1\frac{1}{2}$ od sta połowy wartości rzeczy nieruchomej, a stosunkowo należytość odpowiedna wartości użytkowania (§. 58. ustawy) natychmiast prenotować i pobrać należy; atoli procent 1 od sta, od przeniesienia na przypadek śmierci należny, wymierzony i pobrany być ma dopiero przy objęciu dziedzictwa.

Wpisanie do ksiąg publicznych zawartej między małżonkami ugody o dziedzictwo należy, ze względu na postanowienie §fu 1252 powsz. ust. cyw., według którego małżonkowie, którzy majątkiem swoim jeden na rzecz drugiego na przypadek śmierci rozporządzili, mogą, dopokąd są przy życiu, bez przeszkody rozrządzać tymże według upodobania, uważać pod względem należytości, jako wpisanie prawa, które nie jest do oszacowania.

Postanowienia ustawy o należytościach, dotyczące się praw skutecznych w razie przeżycia jednego z małżonków, odnoszą się także do praw z mocy intercyzy ślubnej wtedy nabytych, kiedy ustawa nie miała jeszcze mocy obowiązującej, ustawa bowiem uważa je za akta przeniesienia majątku z powodu śmierci, a te traktowane być mają według przepisów opiewających o przypadku, jeżeli osoba, której zgon jest warunkiem nabycia rzeczy jakiej, zmarła po dniu, w którym prawo działać przestało.

Co w skutek dekretu wysokiego Ministerstwa skarbu z dnia 18. Lutego 1852 l. 14467/919 podaje się do wiadomości, jako skazówkę postępowania.

Krajewski m. p.

92.

Rozporządzenie krajowej Dyrekcyi skarbowej z dnia 26. Marca 1852,

wydane do wszystkich powiatowych administracyj skarbowych, urzędów wykonawczych i starszyzny straży skarbowej,

jako za danie asystencyi ze strony żandarmeryi żadna nadgroda nie należy się.

Na uczynione zapytanie, czyli przepisy, w których oznaczone są nadgrody za asystencyje dla urzędników politycznych, lub sądowych, tudzież dla członków przełożeństwa gminy i t. d., wzywanych do urzędowania w rzeczach dochodów skarbowych, mają także moc obowiązującą, co do żołnierzy c. k. żandarmeryi, wysokie c. k. Ministerstwo skarbu porozumiawszy się z c. k. Ministerstwem spraw wewnętrznych, oznajmiło, że żandarmeryi nie może być przyznane prawo do podobnych należytości za dawanie asystencyi w urzędowaniu w sprawach dochodu skarbu.

Wird eine durch die Ehepakten auf eine unbewegliche Sache eingeräumte Gütergemeinschaft oder Fruchtnießung von derselben, auf den Todesfall in die öffentlichen Bücher eingetragen, so ist die Gebühr von 1 ½ Perzent von dem halben Werthe der unbeweglichen Sache und rücksichtlich nach dem Werthe der Fruchtnießung (§. 58. des Gesetzes) sogleich vorzuschreiben und einzuheben; die Gebühr von 1 Perzent für die Uebertragung auf den Todesfall ist jedoch erst beim Eintritte des Erbanfalles zu bemessen und einzuheben.

Die Eintragung eines zwischen Ehegatten geschlossenen Erbvertrages in die öffentlichen Bücher ist mit Rücksicht auf die Anordnung des §. 1252 des allg. bürg. Gesetzbuches, wornach der Ehegatte, welcher auf den Todesfall mit seinem Vermögen zu Gunsten des anderen Ehegatten verfügt hat, nicht gehindert ist, so lange er lebt, nach Belieben darüber zu schalten, als die Eintragung eines nicht schätzbaren Rechtes in Absicht auf die Gebühr zu behandeln.

Die Bestimmungen des Gebührengesetzes bezüglich der auf den Fall des Ueberlebens des einen Ehegatten wirksamen Rechte haben auch auf jene Rechte Anwendung, welche durch vor der Wirksamkeit des Gesetzes errichtete Ehepakten erworben wurden, weil das Gesetz sie als Vermögens-Ubertragungen von Todeswegen betrachtet, welche unter die Bestimmungen des Gesetzes fallen, wenn die Person, durch deren Tod die Erwerbung der Sache bedingt ist, nach dem Tage der Wirksamkeit des Gesetzes verstorben ist.

Dieß wird in Folge hohen Finanz-Ministerial-Erlaßes vom 18. Februar 1852 Z. 14467/919 zur Wissenschaft und Richtschnur bekannt gegeben.

Krajewski m. p.

92.

Erlaß der Finanz-Landes-Direkzion vom 26. März 1852,

an sämmtliche Kameral-Bezirks-Verwaltungen, ausübende Aemter und Finanzwach-Obern,

über die gebührenfreie Assistenzleistung der Gensd'armerie bei gefällsämtlichen Amtshandlungen.

Ueber die vorgekommene Frage, ob die Bestimmungen, welche die Assistenzgebühren für politische oder gerichtliche Beamte, dann für die Glieder der Gemeinde-Vorstehungen u. s. w., die bei gefällsämtlichen Amtshandlungen beigezogen werden, festsetzen, auch für die k. k. Gensd'armerie-Mannschaft, wenn selbe zu ähnlichen Zwecken verwendet wird, Geltung haben, hat das hohe k. k. Finanz-Ministerium nach gepflogenem Einvernehmen mit dem k. k. Ministerium des Innern bedeutet, daß der Gensd'armerie für Assistenzleistungen bei gefällsämtlichen Amtshandlungen ein Anspruch auf dießfällige Gebühren nicht zuerkannt werden kann.

Co w skutek dekretu wysokiego Ministerstwa skarbu z dnia 10. Marca r. b. l. 8316/481, ogłasza się dla wiadomości i zastosowania się.

Krajewski m. p.

93.

Rozporządzenie Rządu krajowego z dnia 27. Marca 1852 *),

wydane do wszystkich urzędów obwodowych, i do krajowej izby rachunkowej (za równoczesnem udzieleniem odpisu Naczelnikowi komisyi gubernijalnej w Krakowie),

jako powszechna kasa długów państwa i banku umocowaną jest do przekazywania procentów od umieszczonych w niej winkulowanych, lub dopiero winkulować się mających obligacyj, na krajowe oddziały kredytowe.

Wysokie Ministerstwo skarbu, chcąc osiągnąć istotne uproszczenie toku spraw powszechnej kasy długów państwa i banku, udzieliło umocowanie, w skutek którego taż kasa na przyszłość przekazy procentów od umieszczonych w niej winkulowanych, lub jeszcze winkulować się mających obligacyj na krajowe oddziały kredytowe bez osobnego ku temu zlecenia Ministerstwa skarbu, jedynie na wniosek dotyczących kas lub urzędów na drodze urzędowej korespondencyi, przestrzegając istniejących przepisów, pod tym warunkiem przedsiębrać ma, by w przypadkach, gdzie chodzi o przekaz procentów od pochodzącej z kaucyi obligacyi, procentującej już w jakim oddziale kredytowym, zdziałane już istotnie zastanowienie dawniejszego poboru procentów przedłożeniem certyfikatu wykazującego należące się procenta udowadniane było.

Od tego dozwolenia wyjęte są przekazy procentów od tych obligacyj, na które prenotowany jest areszt władzy sądowej lub administracyjnej.

O czem zawiadamia się urząd obwodowy, (krajową izbę rachunkową), na zasadzie wysokiego dekretu c. k. Ministerstwa skarbu z dnia 16. Marca r. b. l. 4327.

Gołuchowski m. p.

---

*) Rozporządzeniem krajowej Dyrekcyi skarbowej z dnia 2. Kwietnia 1852 l. 13803, wydano równobrzmiące zarządzenie do wszystkich powiatowych administracyj skarbowych, do oddziałów rachunkowych, urzędów podatkowych, tudzież pieniędzmi manipulujących.

Dieß wird zu Folge hohen Finanz-Ministerial-Erlaßes vom 10. März l. J. Zahl 8316/481 zur Wissenschaft und Darnachachtung bekannt gemacht.

Krajewski m. p.

93.

Erlaß des Landesguberniums vom 27. März 1852 *),

an sämmtliche Kreisämter und die Provinzial-Staatsbuchhaltung, (unter gleichzeitiger Mittheilung einer Abschrift an den Vorstand der Gubernial-Kommission in Krakau),

betreffend die Ermächtigung der Universal-Staats- und Banko-Schuldenkasse zur Zinsenüberweisung von den bei ihr haftenden vinkulirten oder erst zu vinkulirenden Obligazionen auf Länder-Kreditsabtheilungen.

Zur Erzielung einer wesentlichen Geschäftsvereinfachung hat das hohe Finanz-Ministerium der k. k. Universal-Staats- und Banko-Schuldenkasse die Ermächtigung ertheilt, in Hinkunft die Zinsenüberweisung von den bei ihr haftenden vinkulirten oder erst zu vinkulirenden Obligazionen auf Länder-Kreditsabtheilungen ohne speziellen Auftrag des Finanz-Ministeriums bloß auf Ansuchen der betreffenden Kassen und Aemter im Amtskorrespondenzwege unter Beobachtung der bestehenden Vorschriften gegen dem vorzunehmen, daß in Fällen, wo es sich um die Interessen-Ueberweisung einer bereits bei einer Kredits-Abtheilung verzinslichen Kauzions-Obligazion handelt, die wirklich erfolgte Sistirung des früheren Interessenbezuges durch Beibringung des Zinsenausstands-Zertifikates zu erweisen ist.

Von dieser Genehmigung sind die Zinsenüberweisungen jener Obligazionen ausgeschlossen, bei denen ein Verbot einer Gerichts- oder administrativen Behörde vorgemerkt ist.

Wovon das Kreisamt (die Provinzial-Staatsbuchhaltung) im Grunde des hohen Dekretes des k. k. Finanz-Ministeriums vom 16. März l. J. Z. 4327 in Kenntniß gesetzt wird.

Goluchowski m. p.

---

*) Mit Verordnung der Finanz-Landes-Direkzion vom 2. April 1852 Z. 13803 ist eine gleichmäßige Verfügung an sämmtliche Kameral-Bezirks-Verwaltungen, Rechnungs-Abtheilungen, Steuerämter und mit Geld manipulirende Aemter erlassen worden.

94.

Rozporządzenie krajowej Dyrekcyi skarbowej z dnia 2. Kwietnia 1852,

wydane do wszystkich powiatowych administracyj skarbowych, głównych kas krajowych w Lwowie i Czerniowcach, do filijalnej kasy krajowej w Krakowie, do kas zbiorczych i urzędów podatkowych,

mocą którego zakazuje się przeciwne przepisom indosowanie stemplów do kwitów na procenta od obligacyj skarbowych.

Gdy już kilka przypadków zdarzyło się, iż powszechnej kasie długów państwa i banku wbrew postanowieniom ustawy o opłatach z dnia 9. Lutego i 2. Sierpnia 1850, od krajowych oddziałów kredytowych z krajów podlegających opłacie stemplowej, przesłano, na niestemplowanym papierze wystawione a nie wyjęte z pod opłaty kwity na procenta od obligacyj państwa, do których tylko należyty wedle klasy arkusz stemplowy przyłączono, (indosowano); więc wysokie Ministerstwo skarbu rozporządzeniem z dnia 16. Marca 1852 l. 6294/561 jak najsurowszy wydało zakaz, aby powszechna kasa długów państwa i banku nie przyjmowała odtąd takowych kwitów przepisanemu porządkowi przeciwnych.

Powiatowej więc administracyi skarbowej zaleca się, ażeby podwładne jej oddziały kredytowe, jako i do spłat kredytowych powołane urzędy podatkowe o tem zawiadomiła, i takowe odpowiedzialnemi za to uczyniła, aby na przyszłość przyjmowano takowe kwity na procenta, nie inaczej jak na stemplowanym wedle skali papierze, napisane.

Krajewski m. p.

95.

Rozporządzenie Rządu krajowego z dnia 3. Kwietnia 1852,

wydane do wszystkich urzędów obwodowych wraz z Bukowiną i lwowskim magistratem, (za równoczesnem udzieleniem odpisu Naczelnikowi komisyi gubernijalnej w Krakowie dla dalszego zarządzenia w tamtejszej ziemi),

jako przy kwaterunkach w izbach szematowych, lub dla wojska wynajętych, gminy winne są dostarczać zupełną przynależność kwaterową.

Z powodu szczególowego wypadku, gdzie pewna zwierzchność miejscowa względem danego szematowego pomieszczenia na zasadzie §fu 12. przepisu kwaterunkowego (Dziennik praw krajowych z r. 1851, część XV., nr. 91, stronica 285) żądała uwolnienia od dostarczania wszelkich innych potrzeb pomniejszych oprócz urządzonego mieszkania, wysokie c. k. Ministerstwo wojny raczyło według oświadczenia c. k. krajowej Komendy wojskowej z dnia 24. z. m. l. 3779 R. wysokim reskryptem z dnia 16. tegoż miesiąca l. 1977 wyrzec,

94.

Erlaß der Finanz-Landes-Direkzion vom 2. April 1852,

an sämmtliche Kameral-Bezirks-Verwaltungen, die Landes-Hauptkassen in Lemberg und Czernowitz, die Landes-Filialkasse in Krakau, an die Sammlungskassen und Steuerämter,

womit die vorschrifswidrige Stempel-Indossirung der Quittungen über Interessen von Staatsobligazionen abgestellt wird.

Da bereits mehrere Fälle vorgekommen sind, wo der Universal-Staats- und Banko-Schuldenkasse gegen die Bestimmung der Gebührengesetze vom 9. Februar und 2. August 1850 von den Länder-Kredits-Abtheilungen im stempelpflichtigen Inlande auf ungestempeltem Papiere ausgestellte, nicht stempelfreie Quittungen über Interessen von Staatsobligazionen, welchen nur der entfallende klassenmäßige Stempelbogen angeheftet (indossirt) war, zugesendet wurden; so hat das hohe k. k. Finanz-Ministerium mit dem Erlaße vom 16. März 1852 Z. 6294/561 die Annahme derlei ordnungswidriger Quittungen der Universal-Staats- und Banko-Schuldenkasse von nun an auf's Strengste untersagt.

Die Kameral-Bezirks-Verwaltung wird angewiesen, hievon die ihr unterstehenden Kredits-Abtheilungen und zur Leistung von Kreditzahlungen berufenen Steuerämter in Kenntniß zu setzen, und selbe dafür verantwortlich zu machen, daß künftighin solche Interessen-Quittungeu nicht anders als auf skalamäßig gestempeltem Papiere geschrieben, angenommen werden.

Krajewski m. p.

95.

Erlaß des Landesguberniums vom 3. April 1852,

an sämmliche Kreisämter mit Einschluß der Bukowina und dem Lemberger Magistrat, (unter gleichzeitiger Mittheilung einer Abschrift an den Vorstand der Gubernial-Kommission in Krakau zur weiteren Veranlassung im dortigen Gebiete),

über die Verpflichtung der Gemeinden bei Bequartierungen in Schemal- oder Militär-Zinszimmern zur Beistellung der vollen Unterkunftsgebühr.

Das hohe k. k. Kriegs-Ministerium hat laut Eröffnung des k. k. Landes-Militär-Kommando vom 24. v. M. Z. 3779 R aus Anlaß eines speziellen Falles, wo eine Grundherrschaft rücksichtlich der beigestellten Schemalunterkünfte im Grunde des §. 12 des Bequartierungs-Normale (Landes-Gesetzblatt vom Jahre 1851, XV. Stück, Nr. 91, Seite 285), die Enthebung von der Beistellung der weitern Neben-Erfordernisse außer dem eingerichteten Obdache angesprochen hatte, mit dem hohen Reskripte vom 16. v., M. 1977 zu entscheiden befunden, daß der bewährte § der neuen Vorschrift, wor-

iż wspomniony paragraf nowego przepisu, który dozwala gminie wybór, czy chce dostarczyć wszystkie przynależności kwaterowe, lub nie, zastosowywać należy jedynie do koszar własnością gminy będących, lecz w żadnej mierze rozciągać tego nie można do pomieszczeń szematowych w zabudowaniu prywatnem, z którego powodu i gminy, gdzie chodzi o zakwaterowanie w izbach szematowych, lub dla wojska wynajmywanych, nie mogą być uwolnione od obowiązku dostarczania zupełnych przynależności kwaterunkowych za wyrażonem w §. 48. wspomnionego przepisu wynagrodzeniem $1\frac{1}{2}$ krajcara od głowy dziennie.

Co urzędowi obwodowemu (magistratowi) podaje się do wiadomości, zastosowania się i ogłoszenia dotyczącym gminom.

Gołuchowski m. p.

96.

Rozporządzenie Rządu krajowego z dnia 6. Kwietnia 1852,

obowiązujące w kraju koronnym Galicyi z wielkiem księstwem Krakowskiem i księstwem Bukowińskiem,

którem zaprowadza się i obwieszcza sposób cechowania i zakorkowania naczyń z wodą mineralną co do roku ich nalania.

Wysokie Ministerstwo spraw wewnętrznych, wysłuchawszy nieustającą komisyję medyczną, uznało za stosowne, postanowić rozporządzeniem z dnia 26. Marca r. b. do l. 22873, jako wydany rozporządzeniem ministeryjalnem z dnia 2. Marca 1849 do l. 4526 *), a rozporządzeniem ministeryjalnem z dnia 11. Listopada 1850, do l. 22878 **) wstrzymany przepis cechowania baniek z wodą mineralną wypalaniem roku ich napełniania zniesionym zostaje.

Wszakże gdy oznaczenie czasu napełnienia baniek z wodą mineralną okazuje się potrzebnem do przeszkodzenia sprzedaży przestałych wód mineralnych i do ochrony publiczności, potrzebujące wód skutkujących, wyrzeczono temże rozporządzeniem ministeryjalnem, jako z pomienionem na wstępie uchyleniem powyższego przepisu następujący sposób znaczenia roku napełnienia baniek ma być zaprowadzony:

1) Korki, któremi zatyka się bańki, powinny być jak najlepszego gatunku, a na wewnętrznym końcu swoim mieć wyraźnie wypalony znak i nazwę źródła.

2) Naczynia mają być zewnątrz obwinięte cynowemi płatkami tak, aby też płatki całkiem osłaniały zasmołkowany cieniuchno korek wraz z szyjką.

---

*) Dzien. praw krajow. z r. 1849, l. 124. str 52, tom uzupełniający.

**) Dziennik praw państwa z roku 1850, część XXV., l. 642.

nach der Gemeinde die Wahl bleibt, die komplette Unterkunftsgebühr beizustellen, oder nicht, nur auf die der Gemeinde eigenthümlich gehörigen Kaserngebäude Anwendung finde, und keineswegs auch auf die schemalmäßige Unterbringung in einem Privatgebäude ausgedehnt werden könne, wornach also die Gemeinden, wo es sich um Bequartierung in Schemal- oder Militär-Zinszimmern handelt, von der Verpflichtung zur Beistellung der vollen Unterkunftsgebühr gegen die im §. 48 der erwähnten Vorschrift ausgesprochene Vergütung von 1½ kr. für den Mann täglich füglich nicht enthoben werden können.

Hievon wird das Kreisamt (der Magistrat) zur Wissenschaft, Darnachachtung und weiteren Bekanntgebung den betreffenden Gemeinden in Kenntniß gesetzt.

Goluchowski m. p.

96.

Erlaß des Landesguberniums vom 6. April 1852,

giltig für das Kronland Galizien mit Einschluß des Großherzogthums Krakau und des Herzogthumes Bukowina,

womit die künftige Bezeichnungs- und Verkorkungsart der Mineralwässergefäße rücksichtlich der Jahreszahl der Füllzeit eingeführt und kundgemacht wird.

Das hohe Ministerium des Innern hat nach Vernehmung der ständigen Medizinal-Kommission mit dem hohen Erlaße vom 26. März d. J. Z. 22873 zu bestimmen befunden, daß es von der, mit dem hohen Ministerial-Erlaße vom 2. März 1849 Z. 4526*) angeordneten, und mit dem hohen Ministerial-Erlaße vom 11. November 1850 Z. 22878**) sistirten Verfügung wegen Bezeichnung der Mineralwässerkrüge durch Einbrennung der Jahreszahl der Füllung abzukommen habe.

Da jedoch die Ersichtlichmachung der Zeit der Füllung der Mineralwässerkrüge zur Hintanhaltung des Verkaufs abgestandener Mineralwässer, und zum Schutze des heilkräftiger Gesundbrunnen bedürftigen Publikums nothwendig erscheint, so wurde mit demselben hohen Ministerial-Erlaße ausgesprochen, daß mit dem Eingangs erwähnten Aufhören obiger Verfügung folgende Bezeichnungsart der Jahreszahl der Füllzeit einzuführen sei:

1. Die zur Verschließung der Gefässe verwendeten Korke müssen von möglich bester Qualität seyn, und auf ihrem inneren Ende das Brunnenzeichen und den Namen der Quelle deutlich eingebrannt enthalten.

2. Die äußere Verschließung der Gefässe hat mittelst eines Zinnblättchens zu geschehen, welches den leicht verpichten Kork und den Hals des Gefäßes ganz zu umhüllen hat.

*) Im Ergänzungsbande des Landes-Gesetzblattes vom Jahre 1849, Nr. 124, Seite 52.
**) Im Landes-Gesetzblatte vom Jahre 1850, XXV. Stück, Nr. 642.

W dowód, iż naczynia według przepisu napełnione zostały, ma być na każdym płatku cynowym wyciśnięta pieczęć właściciela albo dzierżawcy źródła, z nazwą źródła i rokiem nalania.

3) Do przesełania wody służyć mają zwyczajnie gliniane, dobrze polewane bańki, alboteż flaszki szklanne.

To wysokie rozporządzenie podaje się z tą uwagą do publicznej wiadomości, że równocześnie nakazano, ażeby przy napełnianiu i zakorkowywaniu rozwozić się mających tutejszo-krajowych wód mineralnych, jako to: dorneńskiej, burkuckiej, truskawieckiej, iwonickiej, szczawnickiej i krynickiej, już tego roku powyższe postanowienia były przestrzegane.

Gołuchowski m. p.

97.

Rozporządzenie Rządu krajowego z dnia 8. Kwietnia 1852 *),

wydane do bocheńskiego urzędu obwodowego,

o ponoszeniu ciężarów patronatu i wykonywaniu prawa prezentowania na prebendy duchowne w przypadkach, gdzie właściciel dóbr, na których ciążą obowiązki patronatu, jest wyznania izraelskiego.

Na pytanie przez urząd obwodowy pod dniem 20. Marca r. b. l. 4999, do Krakowskiej komisyi gubernijalnej wniesione, czy właściciele ziemscy religii izraelskiej, którym w dopiero wspomnionej własności służy prawo patronatu, mogą być pomuszeni do wydatków z patronatu wynikających, oznajmia się urzędowi obwodowemu, że gdy prawo prezentowania plebanii pospolicie nie jest prawem osobistem, lecz złączonem jest z posiadaniem dóbr dotyczących, tedy według okólnika Rządu krajowego z dnia 17. Stycznia 1812 l. 704 **) różnica religii nie wyłącza posiadacza dóbr razem i patrona od ponoszenia ciężarów, z prawem patronatu połączonych, bądź właściciel dóbr, do których prawo patronatu należy, wyznaje chrześcijańską, bądź inną jaką religiję.

Przepis ten nie zmieniło wysokie ministeryjalne rozporządzenie z dnia 10. Czerwca 1849 l. 3695 (intymacyja Rządu krajowego z dnia 28. Czerwca 1849 l. 35942 ***), lecz postawiło jedynie na widoku regulacyję stosunku patronatu.

Inaczej się rzecz ma z prawem prezentowania na prebendy duchowne w przypadkach, gdzie właściciel dóbr takich jest izraelitą.

---

*) Odpis tego rozporządzenia udzielono innym także urzędom obwodowym (z wyjątkiem zaleszczyckiego), tudzież Naczelnikowi komisyi gubernijalnej w Krakowie i wszystkim konsystorzom (z wyjątkiem gr. kat. metropol. lwowskiego), jako skazówkę zachowania się w wydarzających się przypadkach.

**) Galicyjski zbiór patentów z r. 1812, l. VII., str. 14.

***) Dziennik praw krajowych z roku 1849, tom dodatkowy l. 396.

Zur Ersichtlichmachung der vorschriftmäßigen Füllung ist auf jedem Zinnblättchen, das den Namen der Quelle und die Jahreszahl der Füllung enthaltende Siegel des Eigenthümers oder Pächters der Quelle auszudrücken.

3. Zur Versendung des Wassers sind in der Regel entweder thönerne, wohl glasirte Krüge, oder Flaschen von Glas zu benützen.

Diese hohe Verfügung wird mit dem Bemerken zur öffentlichen Kenntniß gebracht, daß gleichzeitig die Einleitung getroffen worden ist, damit sich bei der Füllung und Verkorkung der zu versendenden hierländischen Mineralwässer, als des Dornaer, Burkuter, Truskawiecer, Iwoniczer, Szczawnizaer und Krynizaer Mineralwassers schon in diesem Jahre genau nach diesen Bestimmungen benommen werde.

Goluchowski m. p.

97.

Erlaß des Landesguberniums vom 8. April 1852*),

an das Kreisamt in Bochnia,

betreffend die Tragung der Patronatslasten und die Ausübung des Präsentazionsrechtes zu geistlichen Pfründen in jenen Fällen, wo der Eigenthümer eines Gutes, auf welchem das Patronatsrecht haftet, ein Israelite ist.

Auf die, von dem Kreisamte unterm 20. März d. J. Z. 4999 an die Krakauer Gubernial-Kommission gemachte Anfrage, ob Gutsbesitzer israelitischer Religion, denen das Patronatsrecht in der erstgedachten Eigenschaft zusteht, zu den Patronatsauslagen verhalten werden können, wird dem Kreisamte bedeutet, daß, nachdem das Pfarr-Patronatsrecht in der Regel kein persönliches Recht, sondern mit dem betreffenden Gutsbesitze verbunden ist, der Unterschied der Religion den Patronatsgutsbesitzer von Tragung der mit dem Patronatsrechte verbundenen Lasten, nach dem hierortigen Kreisschreiben vom 17. Jänner 1812 Z. 704**) nicht loszählt, es mag sich nun der Eigenthümer des Gutes, auf welchem das Patronatsrecht haftet, zur christlichen oder zu einer anderen Religion bekennen.

Diese Vorschrift wurde mit dem hohen Ministerial-Erlaß vom 10. Juni 1849 Z. 3695 (hierortige Intimazion vom 28. Juni 1849 Z. 35942***) nicht abgeändert, sondern lediglich die Reglung des Patronatsverhältnißes in Aussicht gestellt.

Anders verhält es sich mit dem Präsentazionsrecht zu geistlichen Pfründen in jenen Fällen, wo der Eigenthümer eines solchen Gutes ein Israelite ist.

---

*) Eine Abschrift dieses Erlaßes ist gleichzeitig auch allen übrigen Kreisämtern (mit Ausnahme von Zaleszczyki), dann dem Vorsteher der Gubernial-Kommission in Krakau und allen Konsistorien (mit Ausnahme des Lemberger gr. kath. Metropolitan-Konsistoriums) zur Beachtung in vorkommenden Fällen mitgetheilt worden.

**) In der galizischen Patentensammlung vom Jahre 1812, unter Nr. VII, Seite 14,

***) Im Ergänzungsbande des Landes-Gesetzblattes vom Jahre 1849, unter Nr. 396.

W podobnym razie prawo prezentowania wedle dekretu wysokiej kancelaryi nadwornej z dnia 15. Marca 1806 l. 1668 *) za zawieszone uważać należy, a dotyczący ordynaryjat, który w braku lub przeszkodzeniu patrona ma obowiązek postarania się o należyte obsadzenie parafii, powinien, dopóki własność takich dóbr nie przejdzie znowu na jakiego chrześcijanina, za każdem uwolnieniem prebendy z mocy urzędu swego postępując, takową przy zachowaniu przepisów konkursowych nadać najgodniejszemu, o nią proszącemu duchownemu.

Gołuchowski m. p.

98.

Obwieszczenie Rządu krajowego z dnia 9. Kwietnia 1852,

o organizacyi austryjackiej służby konsularnej w królestwie Sardyńskiem.

Najjaśniejszy Pan raczył najwyższem postanowieniem z dnia 11. Lutego 1852, najłaskawiej zatwierdzić organizacyję austryjackiej służby konsularnej w królestwie Sardyńskiem.

W skutek tego najwyższego postanowienia będą tamże istnieć następujące urzędy konsularne:

1. Jako urząd kierujący:

Jeneralny konsulat dla okręgu miasta Genui w scislejszem znaczeniu, tudzież dla prowincyi genueńskiej; będzie on mieć stér główny nad wszystkiemi austryjackiemi konsularnemi urzędami, w całem królestwie istniejącemi.

2. Jako urzędy podległe:

a) Konsulat w Nizzy dla miasta i prowincyi tego imienia, tudzież dla prowincyi St. Remo i Oneglia;

b) Wice-konsulat w Sawonie dla miasta i prowincyi tego imienia, tudzież na zachodzie dla prowincyi Albenga, a na wschodzie dla wybrzeża aż po właściwe granice genueńskiego jeneralnego okręgu konsularnego.

c) Wice-konsulat w Spezzia dla prowincyi Chiavari i Spezzia.

d) Konsulat w Cagliari dla wyspy Sardynii.

Ajencyje konsularne konsulatowi w Cagliari podległe pozostaną w działalności swojej do dalszego rozporządzenia; ajencyje zaś takowe, które dawniej

---

*) Dekret ten kancelaryi nadwornej, z powodu poszczególnego wypadku wydany, udzielono pod dniem 11. Kwietnia 1806 liczba gubern. 12283 tylko urzędowi obwodowemu w Zaleszczykach, gr. kat. ordynaryjatowi we Lwowie i ówczesnemu kolegijum Stanowemu.

In einem derlei Falle muß nach dem hohen Hofkanzleidekrete vom 15. März 1806 Z. 1668*) das Präsentazionsrecht als suspendirt angesehen werden, und das betreffende Ordinariat, welchem beim Abgang oder im Verhinderungsfalle des Patrons pflichtmäßig obliegt, für die ordnungsmäßige Bestellung der Seelsorge Vorkehrung zu treffen, hat, so lange das Eigenthum eines solchen Gutes nicht wieder an einen Christen übergangen ist, bei jedesmaliger Erledigung der Pfründe von Amtswegen fürzugehen, und solche mit Beobachtung der Konkursvorschriften dem würdigsten Seelsorger, der sich darum meldet, zu verleihen.

Goluchowski m. p.

98.

Kundmachung des Landesgubernims vom 9. April 1852,

bezüglich der Organisirung des österreichischen Konsulardienstes im Königreiche Sardinien.

Seine Majestät haben mit Allerhöchster Entschließung vom 11. Februar 1852 die Organisirung des österreichischen Konsulardienstes im Königreiche Sardinien allergnädigst zu genehmigen geruht.

In Folge dieser Allerhöchsten Entschließung haben daselbst folgende österreichische Konsularämter zu bestehen:

1. Als leitendes Amt:

Das Generalkonsulat in Genua mit dem engeren Amtsbezirke der Stadt und Provinz Genua und der Oberleitung über sämmtliche im ganzen Umfange des Königreiches bestehende österreichische Konsularämter.

2. Als untergeordnete Aemter:

a) Das Konsulat in Nizza mit dem Amtsbezirke der Stadt und Provinz gleichen Namens, dann der Provinzen St. Remo und Oneglia.

b) Das Vizekonsulat in Savona, dessen Amtsbezirk die Stadt und Provinz Savona, dann im Westen die Provinz Albenga und im Osten die Küstenstrecke bis zu dem engeren Sprengel des Generalkonsulates in Genua umfaßt.

c) Das Vizekonsulat in Spezzia, dessen Amtsbezirk sich über die Provinzen Chiavari und Spezzia erstreckt.

d) Das Konsulat in Cagliari für die Insel Sardinien.

Die dem Konsulate in Cagliari unterstehenden Konsularagenzien haben bis auf Weiteres fortzubestehen; — dagegen werden die früher in der Riviera di Levante so-

---

*) Dieses Hofkanzleidekret ist aus Anlaß eines speziellen Falles erflossen, und am 11. April 1806 Gubernial-Zahl 12283 nur dem Kreisamte in Zaleszczyki, dem gr. kath. Ordinariate in Lemberg und dem damaligen ständischen Kollegium intimirt worden.

istniały tak w Riviera di Levante, jakoteż w Riviera di Ponente, mianowicie w St. Remo, Porto Maurizio, Oneglia, Finale i Porto Venere (Verignano), znoszą się.

Co do powszechnej wiadomości podaje się w skutek dekretu wysokiego c. k. Ministerstwa handlu z dnia 14. Marca r. b. l. 1153.

Gołuchowski m. p.

99.

Rozporządzenie Rządu krajowego z dnia 10. Kwietnia 1850,

wydane do wszystkich urzędów obwodowych i do magistratu lwowskiego,

w którem zawarte są postanowienia o dostarczeniu nowych gwichtów cłowych *).

Ponieważ z wprowadzeniem nowej taryfy cłowej z dnia 6. Listopada 1851, także zaprowadzenie nowych wag cłowych stało się potrzebą, przeto postanowiło c. k. Ministerstwo skarbu, porozumiawszy się z c. k. Ministerstwami spraw wewnętrznych i handlu, w przedmiocie sprawienia nowych gwichtów cłowych dla użytku urzędów cłowych, wyjąwszy urzędy takowe w królestwach lombardzko-weneckiem i dalmackiem, dekretem z dnia 9. Marca 1852 l. 8285/406 rozporządzić, co następuje:

§. 1.

Gwichty cłowe mają być zrobione według dołączonego opisu (schema) przedstawiającego zupełny onych garnitur tak dla wagi o szalach, jakoteż i dla wagi dziesiętnej.

Gwichty cłowe są kształtu czworobocznej ściętej piramidy i różnią się tem widocznie od okrągłych gwichtów wiedeńskich. Malować onych nie potrzeba.

§. 2.

Poszczególnione w opisie pod lit. *A.* gwichty o 50, 20, 5, 2, i 1 funcie cłowym będą z lanego żelaza, i opatrzone kółkami z takiego żelaza.

Oprócz wycechowanej liczby 50, 20 i t. d. funtów cłowych mają dla wagi dziesiętnej mieć także cechy 500, 200 i t. d. funtów cłowych.

§. 3.

Gwichty począwszy od $^{5}/_{10}$ funta cłowego na dół idąc, służące do wyłącznego użycia na s z a l i, i tyleż ważące gwichty 5 funtów cłowych ($^{5}/_{10}$ cło-

---

*) Krajowa Dyrekcyja skarbowa udzieliła pod dniem 30. Marca 1852 l. 13036 te przepisy także wszystkim powiatowym administracyjom skarbowym, wykonawczym urzędom dochodowym, organom straży skarbowej i krajowemu ekonomatowi skarbowemu.

wohl, als auch die in der Riviera di ponente bestandenen Konsularagenzien zu St. Remo, Porto Maurizio, Oneglia, Finale und Porto Venere (Verignano) aufgelassen.

Was in Folge des Erlaßes des hohen k. k. Handelsministeriums vom 14. März l. J. Z. 1153 zur allgemeinen Kenntniß gebracht wird.

Goluchowski m. p.

99.

Erlaß des Landesguberniums vom 10. April 1852,

an sämmtliche Kreisämter und den Magistrat in Lemberg,

enthaltend die Bestimmungen über die Beischaffung neuer Zollgewichte*).

Da durch die Einführung des neuen Zolltarifes vom 6. November 1851 auch die Einführung von neuen Zollgewichten erforderlich wurde, so hat das k. k. Finanz-Ministerium im Einvernehmen mit dem k. k. Ministerium des Innern und des Handels rücksichtlich der Beischaffung der neuen Zollgewichte zum Gebrauche der Zollämter, mit Ausnahme jener in dem lombardisch-venezianischen Königreiche und in dem Königreiche Dalmazien, mit Erlaß vom 9. März 1852 Z. 8285/406, Folgendes anzuordnen beschlossen:

§. 1.

Die Zollgewichte sind nach dem beiliegenden Schema zu verfertigen, welches eine vollständige Garnitur dieser Gewichte sowohl für die Schalwage, als für die Dezimalwage darstellt.

Die Zollgewichte haben die Form einer vierseitigen abgestutzten Pyramide, wodurch sie sich von den runden Wiener Gewichten auffallend unterscheiden. Ein Anstrich mit Farbe findet nicht Statt.

§. 2.

Die in dem Schema unter A. verzeichneten Gewichte von 50, 20, 10, 5, 2, und 1 Zollpfund sind von Gußeisen, und mit Ringen aus geschmiedetem Eisen versehen.

Außer der Bezeichnung 50, 20 u. s. w. Zollpfund, haben sie für den Gebrauch auf der Dezimalwage die Bezeichnung ihrer Geltung für 500, 200 u. s. w. Zollpfund.

§. 3.

Die Gewichte von $^5/_{10}$ Zollpfund abwärts zum ausschließenden Gebrauche für die Schalwage, und die gleich schweren Gewichte von 5 Zollpfund Geltung ($^5/_{10}$

*) Diese Bestimmungen sind von Seite der Finanz-Landes-Direkzion unterm 30. März 1852 Z. 13036 auch sämmtlichen Kameral Bezirks-Verwaltungen, ausübenden Gefällsämtern, Finanzwach-Organen und dem Finanz-Landes-Oekonomate mitgetheilt worden.

wego funta rzeczywistej wagi) na dół idąc, służące do wyłącznego użycia dla wag dziesiętnych, są mosiężne. Te drugie są nacechowane według swego dziesięćnasobnego znaczenia rzeczywistej wagi, opatrzone główkami z tegoż samego kruszcu, przezco różnią się od mosiężnych, dla wagi z szalami przeznaczonych gwichtów, z których większe są z kółkami.

§. 4.

Gwichty pod lit. *B. b.*) opisu poszczególnione i do wyłącznego użycia dla wag dziesiętnych przeznaczone, należy dostarczyć dla tych tylko cłowych urzędów, które opatrzone są wagą dziesiętną.

§. 5.

Rozumié się samo przez się, że ilość sztuk gwichtów, jak w opisie są wyrażone, należy tylko do składu wzorowego garnituru, nie więc nie przeszkadza dostarczeniu dla każdego urzędu cłowego po tyle sztuk gwichtów pięćdziesięcio-funtowych, ile ich do użytku potrzeba.

§. 6.

Gwichty pomierne (etalons) dla wagi cłowej mają, na zasadzie postanowienia, że funt cłowy równy jest połowie kilogramu, wykonane być pod dozorem urzędu cymentniczego, wedle wagi kilogramowej, której scisła zgodność z kilogramem archiwów paryskich żadnej nie ulega wątpliwości.

Urzędy cymentnicze w krajach koronnych będą od wiedeńskiego urzędu cymentniczego zaopatrzone gwichtami pomiernemi, ażeby na wzór tychże przedsięwziąć można cymentowanie gwichtów cłowych nowozrobionych, lub recymentowanie dawniej przyrządzonych.

O tych postanowieniach c. k. urzędowi obwodowemu (magistratowi), jako urzędowi cymentniczemu obwodu administracyjnego, ku zachowaniu się w wydarzających się wypadkach cymentowania gwichtów cłowych, w skutek rozporządzenia wysokiego Ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 23. Marca 1852 do l. 6796 z tem poleceniem czyni się wiadomo, by Rządowi krajowemu doniósł, ile gwichtów wzorowych potrzebuje, ażeby tenże o przysłanie takowych udać się mógł do wiedeńskiego urzędu cymentniczego.

Gołuchowski m. p.

Zollpfund wirklichen Gewichtes) abwärts, zum ausschließenden Gebrauche für Dezimalwagen, sind von Messing. Die letzteren sind nach der das Zehnfache des wirklichen Gewichtes betragenden Geltung bezeichnet, und mit Knöpfen aus gleichem Metall versehen, wodurch sie sich von den für die Schalwage bestimmten messingenen Gewichten unterscheiden, wovon die 5 größern einen Ring haben.

§. 4.

Die unter B b) des Schema angeführten, ausschließend zum Gebrauche für Dezimalwagen bestimmten Gewichte sind nur für jene Zollämter beizuschaffen, welche mit einer Dezimalwage versehen sind.

§. 5.

Es versteht sich von selbst, daß die Stückzahl der in dem Schema verzeichneten Gewichte nur für die Muster-Garnituren festgesetzt ist was nicht hindert, daß für jedes Zollamt so viele Stücke von 50 Zollpfund beigeschafft werden, als für den Bedarf erforderlich sind.

§. 6.

Die Anfertigung der Muttergewichte (Etalons) für das Zollgewicht wird auf Grundlage der gesetzlichen Bestimmung, daß ein Zollpfund einem halben Kilograme gleich ist, unter der Obsorge des Wiener-Zimentirungsamtes nach einem Kilogramgewichte bewerkstelligt dessen genaue Uebereinstimmung mit dem Kilograme der Pariser Archive keinem Zweifel unterliegt.

Die Zimentirungsämter in den Kronländern werden von dem Wiener Zimentirungsamte mit Muttergewichten versehen werden, um hiernach die Zimentirung der neu angefertigten, oder die Rezimentirung der adjustirten Zollgewichte vornehmen zu können.

Von diesen Bestimmungen wird das Kreisamt (der Magistrat), als Zimentirungsamt des Verwaltungs-Gebietes, zur Wissenschaft und genauen Darnachachtung im vorkommenden Falle der Zimentirung der Zollgewichte in Folge hohen Erlaßes des Ministeriums des Innern vom 28. März 1852 Z. 6796 mit dem Auftrage in die Kenntniß gesetzt, den Bedarf an Muttergewichten anher anzuzeigen, damit man sich von hieraus wegen der Anhersendung an das Wiener Zimentirungsamt verwenden könne.

Goluchowski m. p.

Aneks do l. 99.

S z e m a

zupełnego garnituru nowych austryjackich gwichtów cłowych.

A. Gwichty, zarazem do wag o szalach i do wag dziesiętnych służące:

50	funtów	cłowych	na misie	wagi z szalami	za 500	funtów	cłowych	na misie	wagi dziesiętnej
20	„	„	„	„	za 200	„	„	„	„
10	„	„	„	„	za 100	„	„	„	„
10	„	„	„	„	za 100	„	„	„	„
5	„	„	„	„	za 50	„	„	„	„
2	funty	cłowe	„	„	za 20	„	„	„	„
2	„	„	„	„	za 20	„	„	„	„
1	funt	cłowy	„	„	za 10	„	„	„	„

B. Gwichty, tylko dla wag o szalach, lub tylko dla wag dziesiętnych przeznaczone:

a) Gwichty, należące jedynie do wag z szalami:

5/10 funta cłowego
2/10 „ „
1/10 „ „
1/10 „ „
5/100 „ „
2/100 „ „
1/100 „ „
1/100 „ „
5/1000 „ „
5/1000 „ „

b) Gwichty, należące jedynie do wag dziesiętnych:

5 funtów cłowych
2 funty cłowe
1 funt cłowy
1 „ „
5/10 funta cłowego
2/10 „ „
1/10 „ „
1/10 „ „
5/100 „ „
5/100 „ „

Opisanie nowych gwichtów cłowych.

Nowe gwichty cłowe głównym kształtem swoim podobne są do czworobocznej ściętej piramidy z podstawą na rogach zaokrągloną, lecz cokolwiek większą w porównaniu z płaszczyzną sobie równoległą.

Sztuki pod *A.* wyszczególnione są z żelaza w foremkach lanego. Górna ich powierzchnia w całej swej szerokości przerwana jest dostatecznie głębokim rowkiem, ażeby kółka tychże nie były zawadą stawienia więcej gwichtów jeden na drugim. Boki nad rowkiem, w którym leżące kółko się mieści, po obu

Beilage zu Nro. 99.

Schema

einer vollständigen Garnitur des neuen österreichischen Zollgewichtes.

A. Gewichte, welche für die Schalenwagen und Dezimalwagen zugleich dienen:

50	Zollpfund	auf der	Schale	einer Schalenwage,	für 500	Zollpfund	auf der	Schale	einer Dezimalwage.
20	"	"	"	"	für 200	"	"	"	"
10	"	"	"	"	für 100	"	"	"	"
10	"	"	"	"	für 100	"	"	"	"
5	"	"	"	"	für 50	"	"	"	"
2	"	"	"	"	für 20	"	"	"	"
2	"	"	"	"	für 20	"	"	"	"
1	"	"	"	"	für 10	"	"	"	"

B. Gewichte, welche nur für die Schalenwagen, oder nur für Dezimalwagen bestimmt sind:

a) Gewichte, welche für die Schalenwagen allein gehören:	b) Gewichte, welche für die Dezimalwagen allein gehören:
$^{5}/_{10}$ Zollpfund	5 Zollpfund
$^{2}/_{10}$ "	2 "
$^{1}/_{10}$ "	1 "
$^{1}/_{10}$ "	1 "
$^{5}/_{100}$ "	$^{5}/_{10}$ "
$^{2}/_{100}$ "	$^{2}/_{10}$ "
$^{1}/_{100}$ "	$^{1}/_{10}$ "
$^{1}/_{100}$ "	$^{1}/_{10}$ "
$^{5}/_{1000}$ "	$^{5}/_{100}$ "
$^{5}/_{1000}$ "	$^{5}/_{100}$ "

Beschreibung der neuen Zollgewichte.

Die neuen Zollgewichte gleichen in ihrer Hauptform einer vierseitigen abgestutzten Pyramide, mit, an ihren Ecken abgerundeter, und im Vergleiche zu der mit ihr parallelen Fläche, nur um ein Geringes größerer Grundfläche.

Die unter A. aufgeführten Stücke sind aus, in Kasteln gegossenem Eisen. Bei ihnen ist die obere Fläche ihrer ganzen Breite nach durch einen hinlänglich tiefen Ausschnitt unterbrochen, damit der Ring derselben ein Stellen von mehreren Gewichten auf einander ohne Anstand zulasse. Die über diesen Ausschnitt, in welchem der um-

stronach sterczące, przeznaczone są na dwoistą cechę ciężkości gwichtu. Na jednym bowiem boku wyrażono, jak ciężki gwicht leży na misie wagi o szalach, na drugim zaś, ile takowy zarazem znaczy na misie wagi dziesiętnej.

Gwichty poszczególnione pod *B.* są mosiężne. Nie mają one rowku wyżej pomienionego, gdy i chowanie kółka do żłobku nie okazuje się potrzebnem, i dla małego ich kształtu dwoista cecha nie byłaby dość wydatną. Gwichty zatem mosiężne należą do dwóch od siebie dość odróżnionych garniturów, z których jeden przeznaczony *a)* dla wag o szalach, drugi *b)* dla wag dziesiętnych. Gwichty pierwszego garnituru są z kółkami, wyjąwszy 5 sztuk najmniejszych, gwichty zaś garnituru *b)* są wszyściuteńkie z główkami.

Cechy tak na gwichtach żelaznych, jak i na mosiężnych są wyżłobione.

gelegte Ring seinen Platz findet, hervorragenden zwei Backen sind für die doppelte Bezeichnung der Schwere des Gewichtes bestimmt. Der eine Backen gibt nämlich an, wie groß das Gewicht auf der Schale einer Schalenwage ist, während der andere anzeigt, für wie viel dasselbe auf der Schale einer Dezimalwage zu gelten habe.

Die unter B. aufgezählten Gewichte sind von Messing. Bei ihnen ist der oben erwähnte Ausschnitt nicht angebracht, da bei denselben einerseits ein Umlegen des Ringes in eine Vertiefung nicht nöthig erscheint, und anderseits bei denselben auch wegen ihrer Kleinheit eine doppelte Bezeichnung nicht deutlich genug ausnehmbar seyn würde. Die Gewichte aus Messing bestehen daher aus zwei von einander hinlänglich unterschiedenen Garnituren, deren eine a) für die Schalenwagen, und die andere b) für die Dezimalwagen bestimmt ist. Die Gewichte der ersteren sind, mit Ausnahme der 5 kleineren Stücke, mit Ringen versehen, während bei den Gewichten der Garnitur b) durchaus Knöpfe angebracht wurden.

Die Signaturen sind an den eisernen und messingenen Gewichten vertieft zu lesen.